

Μεθοδολογία: Πώς Κάνουν Έρευνα οι Κοινωνικοί Ψυχολόγοι;

Περίγραμμα Κεφαλαίου και Μαθησιακοί Στόχοι

Κοινωνική Ψυχολογία: Μια Εμπειρική Επιστήμη

Μ.Σ. 2.1 Περιγράψτε πώς αναπτύσσουν υποθέσεις και θεωρίες οι ερευνητές

Διαμόρφωση Υποθέσεων και Θεωριών

Ερευνητικοί σχεδιασμοί

Μ.Σ. 2.2 Συγκρίνετε τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των διαφορετικών ερευνητικών σχεδιασμών που χρησιμοποιούν οι κοινωνικοί ψυχολόγοι.

Η Μέθοδος Παρατήρησης: Περιγράφοντας την Κοινωνική Συμπεριφορά

Η Συσχετιστική Μέθοδος: Προβλέποντας την Κοινωνική Συμπεριφορά

Η Πειραματική Μέθοδος: Απαντώντας σε Ερωτήματα Αιτιακής Φύσεως

Νέα Σύνορα στην Κοινωνικοψυχολογική Έρευνα

ΜΣ 2.3 Ερμηνεύστε την επίδραση που ασκούν οι διαπολιτισμικές μελέτες και οι έρευνες στο χώρο της κοινωνικής νευροεπιστήμης στον τρόπο με τον οποίο οι επιστήμονες διερευνούν την κοινωνική συμπεριφορά.

Κουλτούρα και Κοινωνική Ψυχολογία

Κοινωνική Νευροεπιστήμη

Ηθικά Ζητήματα στην Κοινωνική Ψυχολογία

ΜΣ 2.4 Συνοψίστε πώς οι κοινωνικοί ψυχολόγοι προνοούν για την ασφάλεια και το καλώς έχειν των ερευνητικών συμμετεχόντων, ενώ την ίδια στιγμή ελέγχουν υποθέσεις σχετικά με τις συνέπειες της κοινωνικής συμπεριφοράς.

Revel Διαδραστική Άσκηση	Δημοσκοπική Έρευνα Εσείς τι σκέφτεστε;	
	ΔΗΜΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ
	<p>Ακούτε μια είδηση που περιγράφει το παρακάτω ερευνητικό εύρημα: όσο περισσότερο πρόχειρο φαγητό τρώνε τα παιδιά, τόσο χαμηλότερη είναι η βαθμολογία τους στα τεστ της ανάγνωσης, των μαθηματικών και των φυσικών επιστημών. Παρότι αυτή η μελέτη έγινε με συμμετέχοντες παιδιά, σας κάνει να θέλετε να περιορίσετε την ποσότητα του πρόχειρου φαγητού που τρώτε;</p> <p>☐ Ναι</p> <p>☐ Όχι</p>	

Στην εποχή της πληροφορίας, όπου σχεδόν όλα μπορούμε να τα βρούμε στο διαδίκτυο, η πορνογραφία είναι πιο διαθέσιμη από ποτέ. Σε μια δημοσκοπική έρευνα βρέθηκε ότι το 46% των ανδρών και το 16% των γυναικών ανάμεσα στις ηλικίες των 18 και των 39 ετών είδαν πορνογραφικό υλικό την τελευταία εβδομάδα (Regnerus, Gordon & Price, 2016). Μια άλλη έρευνα έδειξε ότι το ένα τέταρτο του συνόλου των υπαλλήλων που έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο επισκέπτονται πορνογραφικές ιστοσελίδες κατά τις εργάσιμες ημέρες (“The Tangled Web of Porn”, 2008). Επομένως, είναι σημαντικό να διερωτηθούμε αν η έκθεση στην πορνογραφία έχει επιβλαβείς επιπτώσεις. Για παράδειγμα, η έκθεση ανδρών σε γλαφυρές σκηνές σεξ είναι πιθανό να αυξήσει την πιθανότητα να γίνουν σεξουαλικά βίαιοι;

Τις τελευταίες δεκαετίες έχει υπάρξει αρκετή συζήτηση γύρω από το ποια είναι η σωστή απάντηση σε αυτήν την ερώτηση. Η Catharine MacKinnon (1993), ακαδημαϊκός με αντικείμενο την νομική επιστήμη, υποστήριξε ότι «Η πορνογραφία είναι η τέλεια προετοιμασία – κίνητρο και εγχειρίδιο οδηγιών μαζί σε ένα – για... σεξουαλικές βιαιότητες» (σελ.28). Το 1985, μία ομάδα ειδικών διορισμένη από τον γενικό εισαγγελέα των ΗΠΑ εξέφρασε μια παρόμοια άποψη καταλήγοντας στο ότι η πορνογραφία είναι αιτία βιασμού και άλλων βίαιων εγκλημάτων. Αλλά, το 1970 μια άλλη επιτροπή επανεξέτασε ένα μεγάλο μέρος των ίδιων στοιχείων και κατέληξε στο ότι η πορνογραφία δεν συμβάλλει σημαντικά στη σεξουαλική βία. Τι από τα δύο θα πιστέψουμε; Υπάρχει ένας επιστημονικός τρόπος να προσδιορίσουμε την απάντηση; Πιστεύουμε ότι υπάρχει και σε αυτό το κεφάλαιο θα συζητήσουμε τα είδη των ερευνητικών μεθόδων που χρησιμοποιούν οι κοινωνικοί ψυχολόγοι, χρησιμοποιώντας έρευνες με αντικείμενο την πορνογραφία ως παράδειγμα.

Κοινωνική Ψυχολογία: Μια Εμπειρική Επιστήμη

ΜΣ 2.1 Περιγράψτε πώς αναπτύσσουν υποθέσεις και θεωρίες οι ερευνητές

Μια θεμελιώδης αρχή της κοινωνικής ψυχολογίας είναι ότι πολλά κοινωνικά προβλήματα, όπως οι αιτίες της βίας, μπορούν να μελετηθούν επιστημονικά (Reis & Gosling, 2010· Reis & Judd, 2000· Wilson, Aronson & Carlsmith, 2010). Προτού συζητήσουμε πώς γίνεται η κοινωνικοψυχολογική έρευνα, ξεκινάμε με μία προειδοποίηση: Τα αποτελέσματα μερικών πειραμάτων που θα συναντήσετε θα σας φαίνονται προφανή, γιατί η κοινωνική ψυχολογία αφορά θέματα με τα οποία όλοι είμαστε ιδιαίτερος εξοικειωμένοι – την κοινωνική συμπεριφορά και την κοινωνική επιρροή (Richard, Bond & Stokes-Zoota, 2001). Αυτή η εξοικείωση διαχωρίζει την κοινωνική ψυχολογία από τις άλλες επιστήμες. Όταν διαβάζεις ένα πείραμα σωματιδιακής φυσικής, είναι απίθανο τα αποτελέσματα να συνδέονται με τις προσωπικές σου εμπειρίες. Δεν ξέρουμε για εσένα, αλλά εμείς δεν έχουμε σκεφτεί ποτέ «Ουάου! Αυτό το πείραμα με τα κουάρκ ήταν ακριβώς αυτό που μου συνέβη όσο περίμενα το λεωφορείο εχθές» ή «Η γιαγιά μου πάντα μου έλεγε να προσέχω τα ποζιτρόνια και την αντιύλη». Ωστόσο, όταν διαβάζουμε για τα αποτελέσματα μιας μελέτης πάνω στη συμπεριφορά παροχής βοήθειας ή στην επιθετικότητα είναι αρκετά συνηθισμένο να σκεφτούμε «Έλα τώρα, αυτό θα μπορούσα να το είχα προβλέψει! Είναι το ίδιο πράγμα που μου συνέβη την προηγούμενη Παρασκευή».

Αυτό που θα πρέπει να θυμόμαστε είναι ότι όταν μελετάμε την ανθρώπινη συμπεριφορά, τα αποτελέσματα μπορεί να φαίνεται ότι είναι προβλέψιμα – εκ των υστέρων. Πράγματι, υπάρχει μια πολύ γνωστή ανθρώπινη τάση που ονομάζεται **μεροληψία της ύστερης γνώσης**, κατά την οποία όταν οι άνθρωποι γνωρίζουν ότι κάτι έχει συμβεί, υπερβάλλουν για το πόσο πολύ μπορούσαν να το έχουν προβλέψει προτού συμβεί (Bernstein, Abfalg, Kumar & Ackerman, 2016· Davis & Fischhoff, 2014· Ghrear, Birch & Bernstein, 2016· Knoll & Arkes, 2016). Για παράδειγμα, αφότου γνωρίζουμε τον νικητή των πολιτικών εκλογών, ξεκινάμε να ψάχνουμε τους λόγους για τους οποίους νίκησε αυτός ο υποψήφιος. Μετά από το γεγονός, το αποτέλεσμα φαίνεται πιο

εύκολα προβλέψιμο, ακόμα κι αν ήμασταν αρκετά αβέβαιοι για το ποιος θα νικούσε πριν από τις εκλογές. Το ίδιο ισχύει και για τα ευρήματα των ψυχολογικών πειραμάτων – φαίνεται σαν να μπορούσαμε να έχουμε προβλέψει τα αποτελέσματα εύκολα – αφού τα έχουμε μάθει. Το κόλπο είναι να προβλέψουμε τι θα συμβεί σε ένα πείραμα προτού να ξέρουμε πώς κατέληξε. Για να σας δείξουμε ότι δεν είναι εύκολο να προβλεφθούν όλα τα προφανή ευρήματα, κάντε το παρακάτω κουίζ «Δοκιμάστε το!».

Μεροληψία της ύστερης γνώσης (Hindsight Bias) Η τάση των ανθρώπων να υπερβάλλουν, αφότου μάθουν ότι κάτι συνέβη, ως προς το βαθμό στον οποίο θα μπορούσαν να το έχουν προβλέψει προτού συμβεί

Διαμόρφωση Υποθέσεων και Θεωριών

Πώς, λοιπόν, καταλήγουν οι κοινωνικοί ψυχολόγοι στις κατανοήσεις που μελετούν; Η έρευνα ξεκινάει με μια διαίσθηση, ή μια υπόθεση, που θέλει να ελέγξει ο ερευνητής. Υπάρχει η «λαϊκή παράδοση» που θέλει τις εξαιρετικές ιδέες στην επιστήμη να έρχονται ξαφνικά, όπως όταν ο Αρχιμήδης φώναξε «Εύρηκα!» όταν η λύση του ήρθε στο μυαλό σαν αναλαμπή. Παρότι αυτές οι ιδέες πράγματι έρχονται στα ξαφνικά μερικές φορές, η επιστήμη είναι μια σωρευτική διαδικασία και συχνά οι άνθρωποι διαμορφώνουν υποθέσεις από προηγούμενες θεωρίες και έρευνες.

ΕΜΠΝΕΥΣΗ ΑΠΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΕΣ Πολλές μελέτες προέρχονται από τη δυσανεμία του εκάστοτε ερευνητή με τις υπάρχουσες θεωρίες και ερμηνείες. Ένας ερευνητής, έχοντας ήδη διαβάσει τις εργασίες άλλων ατόμων, μπορεί να πιστεύει ότι εκείνος/η μπορεί να έχει έναν καλύτερο τρόπο να ερμηνεύσει την ανθρώπινη συμπεριφορά. Τη δεκαετία του '50 ο Leon Festinger δεν ήταν ικανοποιημένος με το πόσο ικανή ήταν μία μεγάλη θεωρία εκείνης της εποχής – ο συμπεριφορισμός – να ερμηνεύσει γιατί οι άνθρωποι αλλάζουν στάσεις. Διαμόρφωσε μια νέα προσέγγιση – τη θεωρία της γνωστικής ασυμφωνίας – που έκανε συγκεκριμένες προβλέψεις για το πότε και το πώς οι άνθρωποι θα αλλάξουν τις στάσεις τους. Όπως θα δούμε στο Κεφάλαιο 6, άλλοι ερευνητές δεν ήταν ικανοποιημένοι με τον τρόπο που ερμήνευσε ο Festinger τα αποτελέσματα που αποκόμισε και, έτσι, διεξήγαγαν επιπλέον έρευνα για να ελέγξουν άλλες πιθανές ερμηνείες. Οι κοινωνικοί ψυχολόγοι, όπως και οι επιστήμονες σε άλλους κλάδους, συμμετέχουν σε μια συνεχή διαδικασία βελτίωσης της θεωρίας: Αναπτύσσεται μια θεωρία· ελέγχονται συγκεκριμένες υποθέσεις που αντλούνται από αυτήν τη θεωρία· με βάση τα αποτελέσματα που αποκομίζονται η θεωρία αναθεωρείται και διατυπώνονται νέες υποθέσεις.

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΟΥ ΒΑΣΙΖΟΝΤΑΙ ΣΕ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ Η κοινωνική ψυχολογία ασχολείται επίσης με φαινόμενα που συναντάμε στην καθημερινή μας ζωή. Οι ερευνητές συχνά παρατηρούν κάτι στις ζωές τους ή στις ζωές των άλλων που το βρίσκουν περίεργο και ενδιαφέρον, που τους παρακινεί να παράγουν μια θεωρία σχετικά με το γιατί συνέβη αυτό το φαινόμενο – και να σχεδιάσουν μια μελέτη για να δουν αν έχουν δίκιο. Για παράδειγμα, στις αρχές της δεκαετίας του '60 διαπράχθηκε μια τραγική δολοφονία στην περιοχή Queens της Νέας Υόρκης που οδήγησε σε ένα σημαντικό ερευνητικό πεδίο στην κοινωνική ψυχολογία.

ΔΕΙΤΕ | ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ! ΠΑΡΑΔΕΞΟΥ ΟΤΙ ΔΕΝ ΤΟ ΗΞΕΡΕΣ ΑΝΕΚΑΘΕΝ

Τον Οκτώβριο του 2011, ένα κορίτσι 2 ετών χτυπήθηκε από 2 φορτηγά στη σειρά. Μια ντουζίνα ανθρώπων πέρασε περπατώντας ή οδηγώντας δίπλα της. Γιατί δεν σταμάτησαν να τη βοηθήσουν;

Η Kitty Genovese μια νεαρή γυναίκα που επέστρεφε στο διαμέρισμά της αργά μια νύχτα του 1964, σκοτώθηκε βίαια σε μια επίθεση που διήρκησε 45 λεπτά. Οι *New York Times* ανέφεραν ότι 38 κάτοικοι είτε είδαν την επίθεση από τα παράθυρά των διαμερισμάτων τους, είτε άκουσαν τις κραυγές της Genovese, και, ότι κανείς δεν προσπάθησε να την βοηθήσει ούτε καν καλώντας την αστυνομία. Αν και πλέον γνωρίζουμε ότι οι *Times* υπερέβαλαν σχετικά με τον αριθμό των αυτόπτων μαρτύρων που δεν έκαναν τίποτα (Cook, 2014; Pelonero, 2014), η ιστορία κατέλαβε έντονα το δημόσιο φόβο και, για την εποχή της, έγινε πολύ δημοφιλής. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι παρευρισκόμενοι παρατηρητές συχνά αποτυγχάνουν να βοηθήσουν σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης (όπως θα δούμε στο Κεφάλαιο 11), και η δολοφονία της Genovese προκάλεσε μεγάλη ενδοσκόπηση σχετικά με το γιατί. Κάποιοι κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η ζωή σε μια μητρόπολη μας απανθρωποποιεί και οδηγεί αναπόφευκτα στην απάθεια, την αδιαφορία για τον ανθρώπινο πόνο και την έλλειψη φροντίδας.

Οι Bibb Latané και John Darley, δύο κοινωνικοί ψυχολόγοι που δίδασκαν σε πανεπιστήμια της Νέας Υόρκης, είχαν μια άλλη θεώρηση. Αντί να επικεντρωθούν στο «τι πήγαινε λάθος με τους Νεοϋορκέζους», οι Latané και Darley σκέφτηκαν ότι θα ήταν πιο ενδιαφέρον και σημαντικό να εξεταστεί η κοινωνική κατάσταση στην οποία βρέθηκαν οι γείτονες της Genovese. Σκέφτηκαν ότι, ίσως, όσο περισσότεροι άνθρωποι γίνονται μάρτυρες μιας έκτακτης ανάγκης, τόσο λιγότερο πιθανό είναι να παρέμβει ένα συγκεκριμένο άτομο. Οι γείτονες της Genovese είναι πιθανόν να υπέθεσαν ότι κάποιος άλλος είχε καλέσει την αστυνομία, ένα φαινόμενο που οι Latané και Darley (1968) αποκάλεσαν *διάχυση της ευθύνης*. Ίσως οι παρευρισκόμενοι παρατηρητές να ήταν πιο πιθανό να βοηθήσουν, αν ο καθένας/η καθεμία εξ αυτών είχε σκεφτεί ότι αυτός ή αυτή είναι ο μόνος/η μόνη μάρτυρας της δολοφονίας. Πώς μπορούμε να πούμε αν αυτή η υπόθεση αληθεύει; Στην επιστήμη, οι απλές εικασίες χωρίς πράξεις δεν αρκούν· οι ερευνητές πρέπει να συλλέγουν δεδομένα για να ελέγχουν τις υποθέσεις τους. Ας δούμε πώς χρησιμοποιούνται διαφορετικοί ερευνητικοί σχεδιασμοί για να γίνει ακριβώς αυτό.

Ερευνητικοί σχεδιασμοί

ΜΣ 2.2 Συγκρίνετε τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των διαφορετικών ερευνητικών σχεδιασμών που χρησιμοποιούν οι κοινωνικοί ψυχολόγοι.

Η κοινωνική ψυχολογία είναι ένας επιστημονικός κλάδος με ένα καλά ανεπτυγμένο σύνολο μεθόδων ώστε να μπορεί να απαντά σε ερωτήσεις γύρω από την κοινωνική συμπεριφορά, όπως αυτή σχετικά με την επίδραση της πορνογραφίας με την οποία ξεκινήσαμε αυτό το κεφάλαιο, και αυτή σχετικά με τις αντιδράσεις στη βία που συζητήσαμε μόλις. Υπάρχουν τρία είδη μεθόδων: η *μέθοδος παρατήρησης*, η *συσχετιστική μέθοδος* και η *πειραματική μέθοδος* (βλ. Πίνακας 2.1). Οποιαδήποτε από αυτές τις μεθόδους μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να διερευνήσουμε ένα συγκεκριμένο ερευνητικό ερώτημα· καθεμία είναι ένα ισχυρό εργαλείο από μερικές απόψεις και ένα αδύναμο εργαλείο από μερικές άλλες. Ένα δημιουργικό κομμάτι της διεξαγωγής της κοινωνικοψυχολογικής έρευνας περιλαμβάνει την επιλογή της σωστής μεθόδου, τη μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων της και την ελαχιστοποίηση των αδυναμιών της.

Ερωτήσεις Ανασκόπησης

1. Ποια από τις παρακάτω αποτελεί βασική υπόθεση που κάνουν οι κοινωνικοί ψυχολόγοι;
 - α. Τα κοινωνικά προβλήματα έχουν περίπλοκες αιτίες και ποτέ δε θα γνωρίζουμε γιατί συμβαίνουν.
 - β. Είναι δύσκολο να μελετήσουμε την επίδραση που έχει στους ανθρώπους η θέαση πορνογραφικού υλικού, γιατί ο καθένας είναι διαφορετικός.
 - γ. Πολλά κοινωνικά προβλήματα μπορεί να μελετηθούν επιστημονικά.
 - δ. Πολλοί άνθρωποι αποτυγχάνουν να βοηθήσουν τους άλλους σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης γιατί δε νοιάζονται για τους άλλους ανθρώπους.
2. Ποιό από τα παρακάτω ισχύει για τα ευρήματα της κοινωνικής ψυχολογίας;
 - α. Μερικές φορές φαίνονται προφανή αφού τα έχουμε μάθει, εξαιτίας της μεροληψίας της ύστερης γνώσης.
 - β. Οι περισσότεροι άνθρωποι θα μπορούσαν να τα προβλέψουν εύκολα εκ των προτέρων, προτού μάθουν πώς κατέληξαν οι μελέτες.
 - γ. Οι σοφοί άνθρωποι, όπως είναι οι παππούδες μας, θα μπορούσαν να τα προβλέψουν εύκολα εκ των προτέρων, προτού μάθουν πώς κατέληξαν οι μελέτες.
 - δ. Οι πιο πολλοί άνθρωποι που ζουν στην κουλτούρα στην οποία έχουν διεξαχθεί οι έρευνες θα μπορούσαν να προβλέψουν τα ευρήματα εκ των προτέρων, προτού μάθουν πώς κατέληξαν οι μελέτες.
3. Πώς διαμορφώνουν υποθέσεις και θεωρίες οι κοινωνικοί ψυχολόγοι;
 - α. Εμπνέονται από προηγούμενες θεωρίες και έρευνες.
 - β. Διαφωνούν με ερμηνείες που έχουν κάνει προηγούμενοι ερευνητές σε μια μελέτη τους.
 - γ. Παράγουν υποθέσεις και θεωρίες βασιζόμενοι σε προσωπικές παρατηρήσεις στην καθημερινή ζωή.
 - δ. Όλες οι παραπάνω απαντήσεις.

Εδώ θα συζητήσουμε λεπτομερώς αυτές τις μεθόδους και θα προσπαθήσουμε να σας δώσουμε μια πρώτη γεύση για τη χαρά και τη δυσκολία της διεξαγωγής κοινωνικοψυχολογικών μελετών. Η χαρά έρχεται όταν ξετυλίγονται οι ενδείξεις σχετικά με τις αιτίες που μας ενδιαφέρουν και τις σημαντικές κοινωνικές συμπεριφορές, ακριβώς όπως ένας ντετέκτιβ αποκαλύπτει σταδιακά τον ένοχο σε μια δολοφονία-μυστήριο. Κάθε ένας από εμάς νιώθει να τον χαροποιεί το γεγονός ότι έχουμε τα εργαλεία για να δώσουμε οριστικές απαντήσεις σε ερωτήματα που οι φιλόσοφοι συζητούσαν εδώ και αιώνες. Ταυτόχρονα, ως έμπειροι ερευνητές, μάθαμε να μετριάζουμε αυτή μας τη χαρά με μια μεγάλη δόση ταπεινότητας, επειδή υπάρχουν τεράστιοι πρακτικοί και δεοντολογικοί περιορισμοί που εμπλέκονται στη διεξαγωγή της κοινωνικοψυχολογικής έρευνας.

Η Μέθοδος Παρατήρησης: Περιγράφοντας την Κοινωνική Συμπεριφορά

Υπάρχουν πολλά να μάθει κανείς από έναν προσεκτικό παρατηρητή της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Αν ο στόχος είναι να περιγράψουμε πώς μοιάζει μια συγκεκριμένη ομάδα ανθρώπων ή ένα είδος συμπεριφοράς, η μέθοδος παρατήρησης θα βοηθήσει πολύ. Αυτή είναι η τεχνική με την οποία ο ερευνητής παρατηρεί τους ανθρώπους και καταγράφει μετρήσεις ή εντυπώσεις σχετικές με τη συμπεριφορά τους. Η μέθοδος παρατήρησης μπορεί να πάρει πολλές μορφές, ανάλογα με το τι ψάχνουν οι ερευνητές, πόσο εμπλέκονται ή πόσο είναι αποστασιοποιημένοι από τους ανθρώπους που παρατηρούν και πόσο θέλουν να ποσοτικοποιήσουν αυτό που παρατηρούν.

Μέθοδος Παρατήρησης (Observational Method) Η τεχνική κατά την οποία ένας ερευνητής παρατηρεί κάποιους ανθρώπους και καταγράφει συστηματικά μετρήσεις ή εντυπώσεις σχετικές με τη συμπεριφορά τους

Πίνακας 2.1 Μια Περίληψη των Ερευνητικών Μεθόδων

Μέθοδος	Εστίαση	Ερώτημα που απαντάται
Παρατήρησης	Περιγραφή	Ποιά είναι η φύση του φαινομένου;
Συσχετιστική	Πρόβλεψη	Γνωρίζοντας το X, μπορούμε να προβλέψουμε το Y;
Πειραματική	Αιτιότητα	Είναι η μεταβλητή X η αιτία που προκαλεί τη μεταβλητή Y;

ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ Ένα παράδειγμα παρατήρησης είναι η **εθνογραφία**, η μέθοδος με την οποία οι ερευνητές προσπαθούν να κατανοήσουν μια ομάδα ή μια κουλτούρα παρατηρώντας την εσωτερικά χωρίς να επιβάλλουν τυχόν προϋπάρχουσες κατανοήσεις που μπορεί να έχουν. Ο στόχος είναι να κατανοήσουμε τον πλούτο και την πολυπλοκότητα της ομάδας παρατηρώντας την στην πράξη. Η εθνογραφία είναι η κύρια μέθοδος της πολιτισμικής ανθρωπολογίας, της μελέτης των ανθρώπινων πολιτισμών και κοινωνιών. Καθώς η κοινωνική ψυχολογία διευρύνει την εστίαση της μελετώντας την κοινωνική συμπεριφορά σε διαφορετικούς πολιτισμούς, η εθνογραφία χρησιμοποιείται ολοένα και περισσότερο για να περιγράψει διαφορετικές κουλτούρες και να διαμορφώσει υποθέσεις για τις ψυχολογικές αρχές που τις διέπουν (Fine & Elsbach, 2000· Flick, 2014· Uzzel, 2000).

Εθνογραφία (Ethnography) Η μέθοδος με την οποία οι ερευνητές προσπαθούν να κατανοήσουν μια ομάδα ή μια κουλτούρα παρατηρώντας την εκ των έσω, χωρίς να επιβάλλουν τυχόν προϋπάρχουσες κατανοήσεις που μπορεί να έχουν

Σκεφτείτε αυτό το παράδειγμα από τα πρώτα χρόνια της κοινωνικοψυχολογικής έρευνας. Στις αρχές της δεκαετίας του '50, μια μικρή θρησκευτική ομάδα ανθρώπων που ονομάζονταν *The Seekers* («Οι Αναζητητές») προέβλεπε ότι ο κόσμος θα τελείωνε με μια τεράστια πλημμύρα το πρωί της 21ης Δεκεμβρίου 1954. Ήταν πεπεισμένοι ότι ένα διαστημόπλοιο από τον πλανήτη Clarion θα προσγειωθεί στο κατώφλι της ηγέτιδας τους, κυρίας Keech, και θα τους χτυπήσει πριν την αποκάλυψη. Υποθέτοντας ότι το τέλος του κόσμου δεν ήταν επικείμενο, ο Leon Festinger και οι συνεργάτες του θεώρησαν ότι θα ήταν ενδιαφέρον να παρακολουθήσουν στενά αυτή την ομάδα και να καταγράψουν τις αντιδράσεις τους όταν η προφητεία τους δεν επιβεβαιωθεί (Festinger, Riecken, & Schachter, 1956). Για να παρακολουθήσουν τις συζητήσεις της ομάδας ανά ώρα, οι κοινωνικοί ψυχολόγοι θεώρησαν απαραίτητο να γίνουν μέλη της ομάδας και να προσποιηθούν ότι και εκείνοι πίστευαν ότι ερχόταν το τέλος του κόσμου. Το μοιραίο πρωί της 21ης Δεκεμβρίου 1954, που τα νερά της πλημμύρας δεν έφτασαν ποτέ στην πόρτα και δεν εμφανίστηκε κανένα διαστημόπλοιο, οι ερευνητές παρατήρησαν ένα περίεργο πράγμα: Αντί η κυρία Keech να παραδεχτεί ότι έκανε λάθος, «διπλασίασε» τις πεποιθήσεις της, ανακοινώνοντας ότι ο Θεός είχε σώσει τον πλανήτη Γη εξαιτίας της πίστης των *Seekers* και ότι πλέον είχε έρθει η ώρα για την ομάδα να απευθυνθεί στον κόσμο και να στρατολογήσει περισσότερα μέλη. Με βάση τις παρατηρήσεις του για την επίμονη προσκόλληση της κυρίας Keech στις πεποιθήσεις της, ο Festinger διατύπωσε μία από τις πιο διάσημες θεωρίες στην κοινωνική ψυχολογία, τη γνωστική ασυμφωνία, την οποία συζητάμε στο Κεφάλαιο 6.

Το σημείο-κλειδί στην εθνογραφία είναι να αποφεύγει κανείς την επιβολή των προϋπαρχουσών ιδεών του για την ομάδα και να προσπαθεί να κατανοήσει την άποψη των ανθρώπων που μελετούνται. Μερικές φορές, ωστόσο, οι ερευνητές έχουν μια συγκεκριμένη υπόθεση που θέλουν να δοκιμάσουν χρησιμοποιώντας την μέθοδο παρατήρησης. Ένας ερευνητής μπορεί να ενδιαφέρεται, για παράδειγμα, για το πόση επιθετικότητα εκδηλώνουν τα παιδιά κατά τη διάρκεια σχολικών διακοπών. Σε αυτή την περίπτωση, ο παρατηρητής θα αναζητήσει συστηματικά συγκεκριμένες συμπεριφορές που καθορίζονται συγκεκριμένα προτού αρχίσει η παρατήρηση. Για παράδειγμα, η επιθετικότητα μπορεί να οριστεί ως το χτύπημα ή το σπρώξιμο ενός άλλου παιδιού, η αρπαγή ενός παιχνιδιού από ένα άλλο παιδί χωρίς να ζητηθεί πρώτα, και ούτω καθεξής. Ο παρατηρητής μπορεί να σταθεί στην άκρη της παιδικής χαράς και να καταγράφει συστηματικά πόσο συχνά συμβαίνουν αυτές οι συμπεριφορές. Εάν ο ερευνητής ενδιαφέρεται να διερευνήσει πιθανές διαφορές στην κοινωνική συμπεριφορά με βάση το φύλο και την ηλικία, θα σημειώνει επίσης το φύλο και την ηλικία του παιδιού. Πώς γνωρίζουμε πόσο ακριβής είναι ο παρατηρητής; Σε τέτοιες μελέτες, είναι σημαντικό να επιτευχθεί συμφωνία ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα άτομα που παρατηρούν και κωδικοποιούν ανεξάρτητα το ένα από το άλλο ένα σύνολο δεδομένων. Δείχνοντας ότι δύο ή περισσότεροι κριτές καταλήγουν στις ίδιες παρατηρήσεις, οι ερευνητές εξασφαλίζουν ότι οι παρατηρήσεις δεν είναι οι υποκειμενικές, στρεβλωμένες εντυπώσεις ενός μόνο ατόμου.

Αρχειακή Ανάλυση (Archival Analysis) Μορφή της μεθόδου παρατήρησης κατά την οποία ο ερευνητής εξετάζει τα έγγραφα, ή τα αρχεία, που έχουν συσσωρευτεί για έναν πολιτισμό (π.χ. ημερολόγια, μυθιστορήματα, περιοδικά και εφημερίδες)

ΑΡΧΕΙΑΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ Η μέθοδος παρατήρησης δεν περιορίζεται στις παρατηρήσεις για τη συμπεριφορά στην πραγματική ζωή. Ο ερευνητής μπορεί επίσης να εξετάσει τα έγγραφα, ή τα αρχεία, που έχουν συσσωρευτεί για έναν πολιτισμό μια τεχνική γνωστή ως **αρχειακή ανάλυση** (Mannes, Soll, & Larrick, 2014· Oishi, 2014).

Για παράδειγμα, τα ημερολόγια, τα μυθιστορήματα, τα σημειώματα αυτοκτονίας, οι στίχοι μουσικής, οι τηλεοπτικές εκπομπές, οι ταινίες, τα περιοδικά και τα άρθρα ειδήσεων, η διαφήμιση, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και οι τρόποι με τους οποίους οι άνθρωποι χρησιμοποιούν το διαδίκτυο, μας λένε πολλά για την ανθρώπινη συμπεριφορά. Μια μελέτη, για παράδειγμα, ανέλυσε εκατομμύρια μηνύματα στο Twitter που αποστέλλονταν σε 84 χώρες για να εξετάσουν τους καθημερινούς ρυθμούς της διάθεσης των ανθρώπων. Κρίνοντας από το περιεχόμενο των μηνυμάτων που στέλνουν, οι θετικές διαθέσεις των περισσότερων ανθρώπων φαίνεται να κορυφώνονται σε δύο διαφορετικές ώρες της ημέρας: Το πρωί, λίγο αφότου σηκωθούν και αργά το βράδυ, πριν πάνε για ύπνο (Golder & Macy, 2011). Οι ερευνητές έχουν χρησιμοποιήσει επίσης αρχαιακά δεδομένα για να απαντήσουν σε ερωτήσεις σχετικά με τη χρήση της πορνογραφίας. Για παράδειγμα, πιστεύετε ότι οι άνθρωποι που ζουν σε ορισμένες περιοχές των Ηνωμένων Πολιτειών είναι ιδιαίτερα πιθανό να δουν πορνογραφία στο διαδίκτυο; Ίσως μαντέψατε ότι αυτοί που ζουν σε πιο φιλελεύθερες «μπλε»¹ πολιτείες είναι οι μεγαλύτεροι καταναλωτές πορνογραφικού υλικού, δεδομένου ότι οι φιλελεύθεροι τείνουν να έχουν πιο ανεκτική στάση απέναντι σε κοινωνικά ζητήματα. Για να αντιμετωπίσει αυτή την ερώτηση, ένας ερευνητής εξέτασε τις συνδρομές πιστωτικών καρτών σε πορνογραφικές ιστοσελίδες (Edelman, 2009). Παρότι δεν του δόθηκε πρόσβαση στα ονόματα των ατόμων που έκαναν εγγραφή, γνώριζε τους ταχυδρομικούς κώδικες, οι οποίοι του επέτρεψαν να εκτιμήσει τις παραλλαγές στις περιοχές. Όπως αποδείχθηκε, οι κάτοικοι των «μπλε» και των «κόκκινων» πολιτειών ήταν εξίσου πιθανό να εγγραφούν σε πορνογραφικές ιστοσελίδες (πρώτοι ήρθαν οι κάτοικοι της Γιούτα).

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ Η μελέτη που ανέλυσε μηνύματα από το Twitter αποκάλυψε ενδιαφέροντα καθημερινά μοτίβα, αλλά δεν έλεγε πολλά για το *γιατί* οι διαθέσεις κορυφώνονται το πρωί και τη νύχτα. Επιπλέον, συγκεκριμένα είδη συμπεριφοράς είναι δύσκολο να παρατηρηθούν επειδή εμφανίζονται μόνο σπάνια ή μόνο ιδιωτικά. Μπορεί ήδη να αρχίσετε να βλέπετε τους περιορισμούς της μεθόδου παρατήρησης. Εάν οι Latané και Darley επέλεγαν αυτή τη μέθοδο για να μελετήσουν τις συνέπειες του αριθμού των παρευρισκόμενων παρατηρητών στην προθυμία των ανθρώπων να βοηθήσουν ένα θύμα, μπορεί ακόμη να περιμέναμε μια απάντηση, δεδομένης της έλλειψης συχνότητας που παρουσιάζουν οι έκτακτες ανάγκες και της δυσκολίας να προβλέψει κανείς πότε θα συμβούν. Επίσης, τα αρχαιακά δεδομένα για την πορνογραφία, αν και παρέχουν πληροφορίες για το ποιος έχει πρόσβαση σε αυτήν, μας λένε ελάχιστα για τις επιπτώσεις στη στάση και τη συμπεριφορά τους. Οι κοινωνικοί ψυχολόγοι θέλουν να κάνουν περισσότερα από μια απλή περιγραφή συμπεριφορών. Θέλουν να τις προβλέψουν και να τις ερμηνεύσουν. Για να το κάνει κανείς αυτό είναι πιο κατάλληλες άλλες μέθοδοι.

Η Συσχετιστική Μέθοδος: Προβλέποντας την Κοινωνική Συμπεριφορά

Ένας στόχος της κοινωνικής επιστήμης είναι να κατανοήσει τις σχέσεις μεταξύ των μεταβλητών και να είναι σε θέση να προβλέψει πότε θα εμφανιστούν διαφορετικά είδη κοινωνικής συμπεριφοράς. Ποια είναι η σύνδεση ανάμεσα στην ποσότητα της πορνογραφίας που βλέπουν οι άνθρωποι και την πιθανότητα να συμμετάσχουν σε σεξουαλικά βίαιες πράξεις; Υπάρχει σύνδεση ανάμεσα στο μέγεθος της βίας που βλέπουν τα παιδιά στην τηλεόραση και την επιθετικότητα τους; Για να απαντήσουν σε τέτοιες ερωτήσεις, οι ερευνητές συχνά χρησιμοποιούν μια άλλη προσέγγιση: τη συσχετιστική μέθοδο.

Με τη **συσχετιστική μέθοδο**, μετριοούνται συστηματικά δύο μεταβλητές και αξιολογείται η σύνδεση μεταξύ τους – πόσο μπορεί η μία να προβλέψει την άλλη. Η συμπεριφορά και οι στάσεις των ανθρώπων μπορούν να μετρηθούν με διάφορους τρόπους. Όπως και με τη μέθοδο παρατήρησης, οι ερευνητές μερικές φορές κάνουν ευθείες παρατηρήσεις για τη συμπεριφορά των ανθρώπων. Για παράδειγμα, οι ερευνητές ίσως ενδιαφέρονται να ελέγξουν τη σύνδεση ανάμεσα στην επιθετική συμπεριφορά των παιδιών και του βαθμού της βίας που παρακολουθούν στην τηλεόραση. Μπορούν επίσης να παρατηρήσουν παιδιά στην παιδική χαρά, αλλά εδώ ο στόχος είναι να αξιολογήσουν τη σύνδεση ή τη συσχέτιση ανάμεσα στην επιθετικότητα των παιδιών και άλλους παράγοντες, όπως είναι οι τηλεοπτικές συνήθειες, τις οποίες επίσης μετρούν οι ερευνητές.

Συσχετιστική Μέθοδος (Correlational Method) Η τεχνική, όπου δύο ή περισσότερες μεταβλητές μετριοούνται συστηματικά και αξιολογείται αν υπάρχει σύνδεση μεταξύ τους (δηλ., κατά πόσο μπορεί η μια να προβλέπεται από την άλλη)²

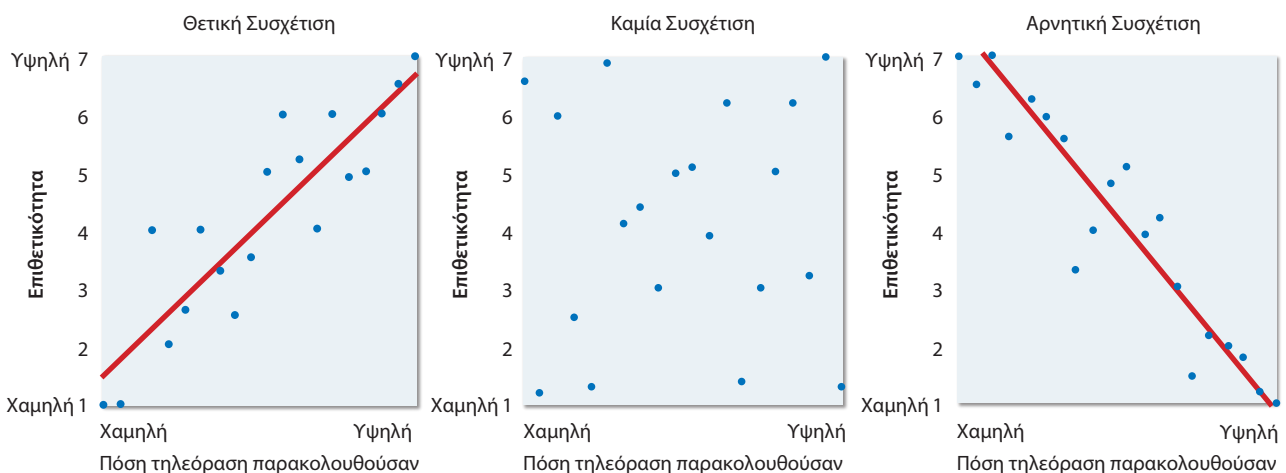
¹ Σ.τ.Μ.: «Μπλε» και «Κόκκινες» πολιτείες: Πολιτείες των ΗΠΑ, οι ψηφοφόροι των οποίων ψηφίζουν κατά κύριο λόγο το Δημοκρατικό ή το Ρεπουμπλικανικό κόμμα, αντίστοιχα. Ευρύτερα, ο όρος έχει εξελιχθεί και χρησιμοποιείται και για να διαφοροποιηθεί ανάμεσα σε πολιτείες που θεωρούνται φιλελεύθερες έναντι αυτών που θεωρούνται συντηρητικές, αντίστοιχα.

² Σ.τ.Ε.: Για να ακριβολογούμε, οι διακυμάνσεις στις τιμές τις μίας να προβλέπονται από τις διακυμάνσεις στις τιμές της άλλης.

Οι ερευνητές χρησιμοποιούν αρχειακές αναλύσεις για να ελέγξουν ψυχολογικές υποθέσεις. Σε μία μελέτη, για παράδειγμα, ανέλυσαν χιλιάδες μηνύματα από το Twitter για να δουν πώς διαφέρουν οι διαθέσεις των ανθρώπων στην πορεία της ημέρας

Οι ερευνητές εξετάζουν τέτοιες σχέσεις υπολογίζοντας τον **συντελεστή συσχέτισης**, ένα στατιστικό μέτρο που εκτιμά πόσο καλά μπορείς να προβλέψεις μια μεταβλητή από μια άλλη – για παράδειγμα, πόσο καλά μπορείς να προβλέψεις το βάρος των ανθρώπων από το ύψος τους. Ένας συντελεστής συσχέτισης μπορεί να κυμαίνεται από το -1 έως $+1$. Μια θετική συσχέτιση σημαίνει ότι οι αυξήσεις της τιμής μιας μεταβλητής σχετίζονται με αυξήσεις στην τιμή της άλλης μεταβλητής. Για παράδειγμα, η συσχέτιση μεταξύ του ύψους και του βάρους των ανθρώπων, που είναι περίπου 0.7 , αντανακλά το γεγονός ότι όσο ψηλότεροι είναι οι άνθρωποι, τόσο περισσότερο τείνουν να ζυγίζουν. Η σύνδεση είναι ισχυρή, αλλά όχι τέλεια και γι' αυτό η συσχέτιση είναι μικρότερη από 1 . Μια αρνητική συσχέτιση σημαίνει ότι οι αυξήσεις της τιμής μιας μεταβλητής σχετίζονται με μειώσεις στην τιμή μιας άλλης. Αν στους ανθρώπους το ύψος και το βάρος συσχετιζόνταν αρνητικά, θα φαινόμασταν πολύ περίεργοι: οι κοντοί άνθρωποι, όπως τα παιδιά, θα έμοιαζαν με πιγκουίνους, ενώ οι ψηλοί άνθρωποι, όπως οι παίκτες μπάσκετ του NBA, θα ήταν «πετσι και κόκκαλο»! Φυσικά, είναι επίσης δυνατό δύο μεταβλητές να μη σχετίζονται καθόλου, έτσι ώστε ένας ερευνητής να μη μπορεί να προβλέψει τη μια μεταβλητή από την άλλη. Στην περίπτωση αυτή ο συντελεστής συσχέτισης θα είναι 0 (βλ. Σχήμα 2.1).

Σχήμα 2.1 Τύποι συσχετίσεων

Τα διαγράμματα δείχνουν τρεις πιθανές συσχετίσεις σε μια υποθετική μελέτη για την παρακολούθηση προγραμμάτων με βία στην τηλεόραση και την επιθετική συμπεριφορά στα παιδιά. Το διάγραμμα στα αριστερά δείχνει μια ισχυρή θετική συσχέτιση: Όσο περισσότερη τηλεόραση παρακολουθούσαν τα παιδιά, τόσο πιο επιθετικά ήταν. Το διάγραμμα στη μέση δεν δείχνει καμία συσχέτιση: το πόση τηλεόραση παρακολουθούσαν τα παιδιά δεν σχετίζεται με το πόσο επιθετικά ήταν. Το διάγραμμα στα δεξιά δείχνει μια ισχυρή αρνητική συσχέτιση: Όσο περισσότερη τηλεόραση παρακολουθούσαν τα παιδιά, τόσο λιγότερο επιθετικά ήταν.

Συντελεστής Συσχέτισης (Correlation Coefficient) Στατιστική τεχνική που προσφέρει μια εκτίμηση του βαθμού στον οποίο μπορεί κανείς να προβλέψει μια μεταβλητή από μια άλλη –για παράδειγμα, πόσο καλά μπορεί κανείς να προβλέψει το βάρος κάποιου από το ύψος του

ΔΗΜΟΣΚΟΠΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ Η συσχετιστική μέθοδος χρησιμοποιείται συχνά για την ανάλυση των αποτελεσμάτων των **δημοσκοπικών ερευνών**, έρευνες στις οποίες τίθενται ερωτήσεις σε ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα ανθρώπων σχετικά με τη στάση ή τη συμπεριφορά τους. Οι δημοσκοπικές έρευνες είναι ένας βολικός τρόπος μέτρησης της στάσης των ανθρώπων· για παράδειγμα, οι άνθρωποι μπορούν να ερωτηθούν τηλεφωνικά ποιόν υποψήφιο θα υποστηρίξουν στις επερχόμενες εκλογές ή πώς αισθάνονται για μια σειρά κοινωνικών θεμάτων. Οι ψυχολόγοι χρησιμοποιούν συχνά δημοσκοπικές έρευνες για να βοηθήσουν στην κατανόηση της κοινωνικής συμπεριφοράς και των στάσεων – για παράδειγμα, για να δουν αν συσχετίζεται η ποσότητα της πορνογραφίας που λένε οι άνδρες ότι παρακολουθούν με τη στάση τους απέναντι στις γυναίκες.

Δημοσκοπικές έρευνες (Surveys) Έρευνες στις οποίες απευθύνουμε σε ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα ανθρώπων (συχνά ανώνυμα) ερωτήσεις σχετικές με τις στάσεις ή τη συμπεριφορά τους

Οι δημοσκοπικές έρευνες έχουν ορισμένα **πλεονεκτήματα**, ένα από τα οποία είναι ότι επιτρέπουν στους ερευνητές να κρίνουν τη σύνδεση ανάμεσα σε μεταβλητές που είναι δύσκολο να παρατηρηθούν, όπως είναι το πόσο συχνά οι άνθρωποι εμπλέκονται σε ασφαλείς σεξουαλικές συνευρέσεις. Ένα άλλο πλεονέκτημα είναι η δυνατότητα για δειγματοληψία αντιπροσωπευτικών τμημάτων του πληθυσμού. Ο καλύτερος τρόπος για να γίνει αυτό είναι να χρησιμοποιήσει κανείς μια **τυχαία επιλογή** ανθρώπων από τον πληθυσμό γενικότερα δίνοντας στον καθένα στον πληθυσμό ίσες πιθανότητες να επιλεγεί για το δείγμα, που είναι ένας τρόπος να εξασφαλιστεί ότι ένα δείγμα ανθρώπων είναι αντιπροσωπευτικό ενός πληθυσμού. Όσο το δείγμα επιλέγεται τυχαία και είναι σε λογικό βαθμό μεγάλο, μπορούμε να υποθέσουμε ότι οι απαντήσεις είναι σε μια λογική αντιστοιχία με αυτές του πληθυσμού στο σύνολο του.

Τυχαία Επιλογή (Random Selection) Ένας τρόπος για να διασφαλιστεί ότι ένα δείγμα ατόμων είναι αντιπροσωπευτικό ενός πληθυσμού, μέσα από μέριμνα να έχουν όλα τα άτομα εντός ενός πληθυσμού ίσες πιθανότητες να επιλεγούν ως μέλη του δείγματος

Υπάρχουν φημισμένες περιπτώσεις δημοσκοπικών ερευνών που έδωσαν παραπλανητικά αποτελέσματα, επειδή απέτυχαν να έχουν ένα τυχαίο δείγμα. Για παράδειγμα, το φθινόπωρο του 1936 ένα εβδομαδιαίο περιοδικό που ονομάζεται *Literary Digest* διεξήγαγε μια μεγάλη δημοσκοπική έρευνα που ρωτούσε τους ανθρώπους ποιούς υποψηφίους σχεδίαζαν να ψηφίσουν στις επερχόμενες προεδρικές εκλογές. Το περιοδικό έλαβε τα ονόματα και τις διευθύνσεις του δείγματος του από τηλεφωνικούς καταλόγους και από λίστες εγγραφών αυτοκινήτων. Τα αποτελέσματα της δημοσκοπικής έρευνας του για 2 εκατομμύρια ανθρώπους ανέφεραν ότι ο Ρεπουμπλικανός υποψήφιος, Alf Landon, θα κερδίσει πολύ άνετα. Φυσικά, ξέρετε ότι ποτέ δεν υπήρξε Πρόεδρος Landon· αντίθετα, ο Franklin Delano Roosevelt κέρδισε κάθε πολιτεία της Ένωσης, εκτός από δύο. Τι πήγε στραβά με τη δημοσκόπηση του *Literary Digest*; Στην περίοδο που είχε βαθύνει η Μεγάλη Ύφεση, πολλοί άνθρωποι δεν μπορούσαν να ανταπεξέλθουν οικονομικά να έχουν τηλέφωνα ή αυτοκίνητα. Αυτοί που τα είχαν, ήταν σε καλή οικονομική κατάσταση· οι πιο εύρωστοι ψηφοφόροι ήταν Ρεπουμπλικανοί και ευνοούσαν κατά συντριπτική πλειοψηφία τον Alf Landon. Ωστόσο, η πλειονότητα των ψηφοφόρων δεν ήταν εύρωστοι και υποστήριζαν κατά συντριπτική πλειοψηφία τον Δημοκρατικό υποψήφιο, Roosevelt. Χρησιμοποιώντας μια λίστα ονομάτων που απέκλειε τα λιγότερο εύπορα μέλη του πληθυσμού, το *Literary Digest* έκανε δημοσκοπική έρευνα σε ένα μη αντιπροσωπευτικό δείγμα. (το *Literary Digest* δεν ανέκαμψε ποτέ από αυτή τη μεθοδολογική καταστροφή και έπαψε να λειτουργεί λίγο μετά τη δημοσίευση της δημοσκόπησης).

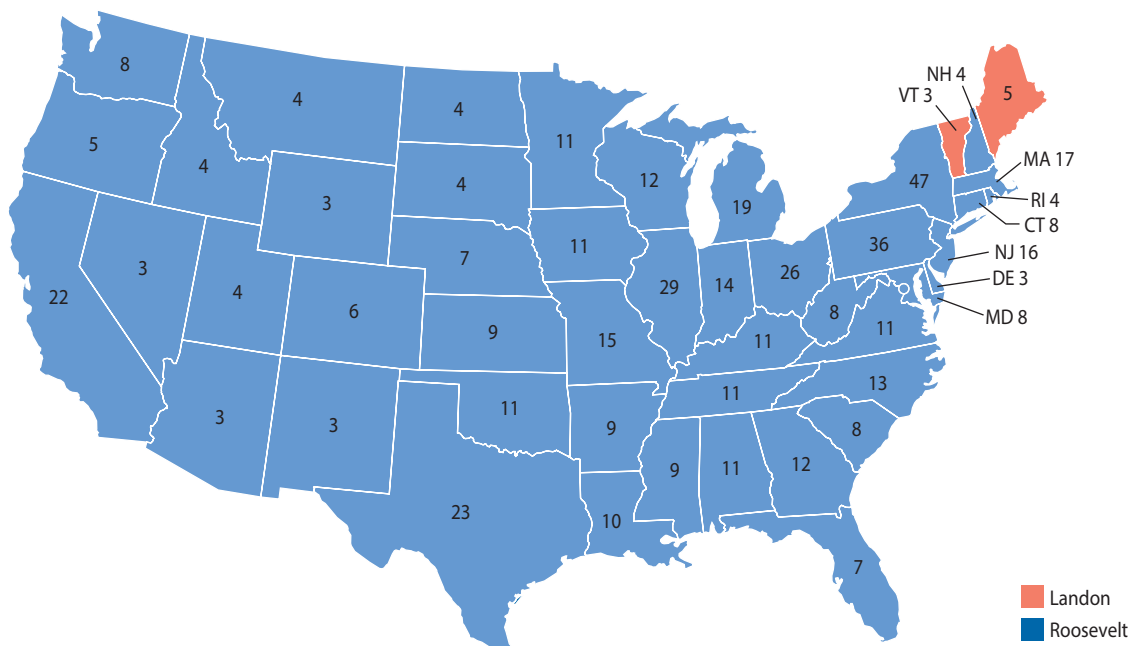
Οι σύγχρονες πολιτικές δημοσκοπήσεις δεν είναι απρόσβλητες από τέτοια δειγματοληπτικά σφάλματα. Πολλές εταιρείες δημοσκοπήσεων έρχονται σε επαφή με τους ανθρώπους μόνο στα σταθερά τους τηλέφωνα, λόγω της δυσκολίας απόκτησης των καταλόγων των αριθμών κινητής τηλεφωνίας. Το κάνουν αυτό με δικό τους ρίσκο, διότι οι έρευνες δείχνουν ότι οι Αμερικανοί που στηρίζονται αποκλειστικά στα κινητά τους τηλέφωνα έχουν περισσότερες πιθανότητες να ψηφίσουν τους Δημοκρατικούς υποψηφίους (Silver, 2012). Επιπλέον, οι δημοσκόποι προσαρμόζουν τα αποτελέσματά τους εκτιμώντας πόσο πιθανό είναι να ψηφίσουν οι ερωτηθέντες και εφαρμόζοντας άλλες στατιστικές διορθώσεις. Αυτές οι προσαρμογές μπορούν να προκαλέσουν

περαιτέρω μεροληψία, γεγονός που μπορεί να εξηγήσει γιατί αρκετές δημοσκοπήσεις υποτίμησαν το ποσοστό των ψήφων που θα έπαιρνε ο Donald Trump στις κομβικής σημασίας και αμφίρροπες πολιτείες κατά τις προεδρικές εκλογές του 2016 (Newkirk, 2016).

Ένα άλλο πιθανό πρόβλημα με τα δεδομένα της δημοσκοπικής έρευνας είναι η ακρίβεια των απαντήσεων. Οι ευθείες ερωτήσεις, σχετικά με το ποιόν σκοπεύουν να ψηφίσουν ή τι κάνουν συνήθως, είναι σχετικά εύκολο να απαντηθούν. Αλλά η παρότρυνση των συμμετεχόντων στη δημοσκοπική έρευνα να προβλέψουν πώς μπορεί να συμπεριφέρονταν σε κάποιο υποθετικό σενάριο ή να εξηγήσουν τους λόγους για τους οποίους συμπεριφέρθηκαν με κάποιο τρόπο στο παρελθόν, είναι σαν να τους προσκαλούμε να απαντήσουν με ανακρίβεια (Schuman & Kalton, 1985· Schwarz, Groves, & Schuman, 1998). Συχνά οι άνθρωποι απλά δεν γνωρίζουν την απάντηση – αλλά νομίζουν ότι τη γνωρίζουν. Ο Richard Nisbett και ο Tim Wilson (1977) κατέδειξαν αυτό το φαινόμενο «όπου λέμε περισσότερα από όσα μπορεί να ξέρουμε» σε πολλές μελέτες στις οποίες οι άνθρωποι συχνά έκαναν ανακριβείς αναφορές σχετικά με το γιατί απαντούσαν όπως το έκαναν. Οι αναφορές τους σχετικά με τις αιτίες των απαντήσεών τους αφορούσαν περισσότερο τις θεωρίες και τις πεποιθήσεις τους σχετικά με το τι θα μπορούσε να τους έχει επηρεάσει, παρά το τι τους επηρέασε πραγματικά. (Αυτές οι μελέτες συζητούνται εκτενέστερα στο Κεφάλαιο 5.)

Το φθινόπωρο του 1936 ένα εβδομαδιαίο περιοδικό που ονομαζόταν *Literary Digest* προέβλεψε, με βάση μια δημοσκόπηση που διεξήγαγε, ότι ο Ρεπουμπλικανός υποψήφιος πρόεδρος θα κερδίσει με άνεση. Αντ' αυτού, ο Franklin Roosevelt κέρδισε όλες τις πολιτείες, εκτός από δύο, όπως φαίνεται στον παρακάτω χάρτη. Τι πήγε στραβά με τη δημοσκόπηση του *Literary Digest*;

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΤΙΚΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ: Η ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΔΕΝ ΚΑΤΑΔΕΙΚΝΥΕΙ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΑ ΑΙΤΙΟΤΗΤΑ

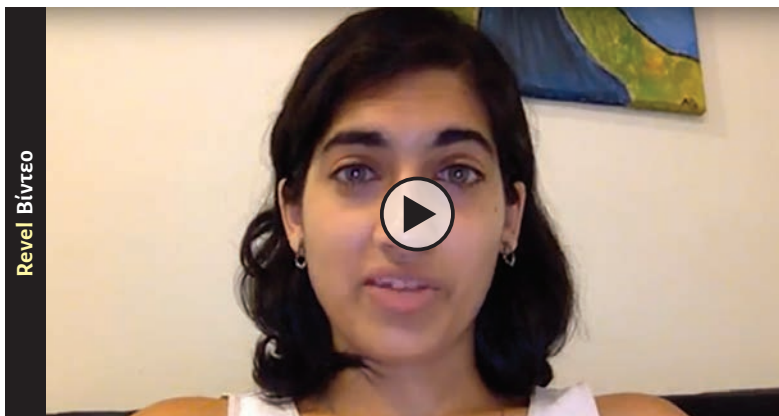
Η κύρια αδυναμία της συσχετιστικής μεθόδου είναι ότι μας λέει μόνο ότι δύο μεταβλητές σχετίζονται, ενώ ο στόχος του κοινωνικού ψυχολόγου είναι να προσδιορίσει τις *αιτίες* της κοινωνικής συμπεριφοράς. Θέλουμε να μπορούμε να πούμε ότι το Α προκαλεί το Β, όχι μόνο ότι το Α συσχετίζεται με το Β.

Εάν ένας ερευνητής διαπιστώσει ότι υπάρχει μια συσχέτιση ανάμεσα σε δύο μεταβλητές, αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν τρεις πιθανές αιτιώδεις σχέσεις ανάμεσα σε αυτές τις μεταβλητές. Για παράδειγμα, οι ερευνητές έχουν βρει μια συσχέτιση ανάμεσα στην ποσότητα των βίαιων προγραμμάτων που παρακολουθούν τα παιδιά στην τηλεόραση και στο πόσο επιθετικά είναι (παρόμοια με το μοτίβο που φαίνεται στο γράφημα στην αριστερή πλευρά του Σχήματος 2.1, αν και όχι τόσο ισχυρή· βλέπε Eron, 2001). Μια ερμηνεία αυτής της συσχέτισης είναι ότι η παρακολούθηση βίας στην τηλεόραση προκαλεί τα παιδιά να γίνουν πιο βίαια. Είναι εξίσου πιθανό, ωστόσο, ότι ισχύει το αντίστροφο: ότι τα παιδιά που είναι βίαια εξ αρχής είναι πιο πιθανό να παρακολουθήσουν βίαια προγράμματα στην τηλεόραση. Ή μπορεί να μην υπάρχει αιτιώδης σχέση ανάμεσα σε αυτές τις δύο μεταβλητές· αντιθέτως, τόσο η παρακολούθηση τηλεόρασης, όσο και η βίαιη συμπεριφορά θα μπορούσαν να προκαλούνται από μια τρίτη μεταβλητή, όπως είναι οι αμελείς γονείς που δεν δίνουν πολλή προσοχή στα παιδιά τους. (Πειραματικά στοιχεία υποστηρίζουν μία από αυτές τις αιτιώδεις σχέσεις· θα συζητήσουμε ποιά από αυτές στο Κεφάλαιο 12.) Όταν χρησιμοποιείται η συσχετιστική μέθοδος, είναι λάθος να εξάγει κανείς βιαστικά το συμπέρασμα ότι μία μεταβλητή προκαλεί την εμφάνιση της άλλης. *Η συσχέτιση δεν αποδεικνύει αιτιότητα.*

Δυστυχώς, η αγνόηση αυτού του γνωμικού είναι ένα από τα πιο κοινά μεθοδολογικά λάθη στις κοινωνικές επιστήμες. Σκεφτείτε μια μελέτη για τις μεθόδους αντισύλληψης και τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα (ΣΜΝ) στις γυναίκες (Rosenberg, Davidson, Chen, Judson, & Douglas, 1992). Οι ερευνητές εξέτασαν τα αρχεία των γυναικών που είχαν επισκεφτεί μια κλινική, σημειώνοντας ποιά μέθοδο αντισύλληψης χρησιμοποιούσαν και εάν είχαν ΣΜΝ. Παραδόξως, οι ερευνητές διαπίστωσαν ότι οι γυναίκες που βασιζόνταν στη χρήση προφυλακτικών είχαν σημαντικά περισσότερα ΣΜΝ από τις γυναίκες που χρησιμοποιούσαν διάφραγμα ή αντισυλληπτικά σφουγγάρια. Αυτό το αποτέλεσμα αναφέρθηκε ευρέως στον λαϊκό τύπο, με το συμπέρασμα ότι η χρήση διαφραγμάτων και σφουγγαριών προκάλεσε μικρότερη συχνότητα εμφάνισης ασθενειών. Ορισμένα άρθρα ειδήσεων προέτρεψαν τις γυναίκες των οποίων οι σύντροφοι χρησιμοποιούσαν προφυλακτικά να στραφούν σε άλλες μεθόδους.

Μια μελέτη που διεξήχθη στις αρχές της δεκαετίας του 1990 εντόπισε μια συσχέτιση ανάμεσα στον τύπο της αντισύλληψης που χρησιμοποιούσαν οι γυναίκες και την πιθανότητα να μολυνθούν από κάποιο σεξουαλικά μεταδιδόμενο νόσημα (ΣΜΝ). Αυτές που οι σύντροφοι τους χρησιμοποιούσαν προφυλακτικά ήταν πιο πιθανό να έχουν ένα ΣΜΝ απ' ό,τι οι γυναίκες που χρησιμοποιούσαν άλλους τρόπους αντισύλληψης. Αυτό σημαίνει ότι η χρήση προφυλακτικών προκάλεσε την αύξηση των ΣΜΝ; Όχι αναγκαστικά – βλέπε το κείμενο για εναλλακτικές ερμηνείες αυτού του ερευνητικού ευρήματος.

ΔΕΙΤΕ | ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ! Η ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΔΕΝ ΚΑΤΑΔΕΙΚΝΥΕΙ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΑ ΑΙΤΙΟΤΗΤΑ

Μπορείτε να εντοπίσετε το πρόβλημα που υπάρχει σε αυτό το συμπέρασμα; Το γεγονός ότι η συχνότητα εμφάνισης ασθενειών συσχετίστηκε με τον τύπο γυναικείας αντισύλληψης που χρησιμοποιήθηκε είναι ανοικτό σε μια σειρά αιτιακών ερμηνειών. Ίσως οι γυναίκες που χρησιμοποιούσαν σφουγγάρι και διαφράγματα να είχαν σεξουαλική επαφή με λιγότερους συντρόφους. (Στην πραγματικότητα, οι χρήστες προφυλακτικών είχαν περισσότερες πιθανότητες να είχαν συννευρεθεί σεξουαλικά με πολλούς συντρόφους τον προηγούμενο μήνα.) Ίσως οι σύντροφοι των γυναικών που βασίζονταν στα προφυλακτικά είχαν περισσότερες πιθανότητες να έχουν ΣΜΝ απ' ότι οι σύντροφοι των γυναικών που χρησιμοποιούσαν σφουγγάρια και διαφράγματα. Απλώς δεν υπάρχει τρόπος να το γνωρίζουμε. Επομένως, το συμπέρασμα ότι οι μέθοδοι αντισύλληψης παρείχαν προστασία από τα ΣΜΝ δεν μπορεί να αντληθεί από αυτή τη συσχετιστική μελέτη.

Ως ένα άλλο παράδειγμα για τη δυσκολία να συναχθεί αιτιότητα από συσχετιστικά ερευνητικά σχέδια, ας επιστρέψουμε στο ερώτημα αν η πορνογραφία προκαλεί επιθετικές σεξουαλικές πράξεις κατά των γυναικών, όπως ο βιασμός. Μια πρόσφατη ανασκόπηση 22 μελετών, με περισσότερους από 20.000 συμμετέχοντες σε επτά χώρες, εντόπισε μια συσχέτιση 0.28 μεταξύ της παρακολούθησης πορνογραφικού υλικού και της πιθανότητας διάπραξης ενεργειών σεξουαλικής επιθετικότητας (Wright, Tokunaga, & Kraus, 2016). Θυμάστε τι σημαίνει συσχέτιση 0.28; Επειδή είναι θετική, σημαίνει ότι όσο περισσότερο πορνογραφικό υλικό καταναλώνουν οι άνθρωποι, τόσο πιο πιθανό είναι να είναι σεξουαλικά επιθετικοί· αν και η σύνδεση δεν ήταν ιδιαίτερα ισχυρή.

Δοκιμάστε το!**Συσχέτιση και Αιτιότητα: Γνωρίζοντας τη Διαφορά**

Μπορεί να είναι δύσκολο να θυμάστε ότι όταν δύο μεταβλητές συσχετίζονται, δε σημαίνει αναγκαστικά ότι η μία προκάλεσε την άλλη· η συσχέτιση δεν μας επιτρέπει να καταλήγουμε σε αιτιακά συμπεράσματα. Για καθένα από τα παρακάτω παραδείγματα, σκεφτείτε γιατί βρέθηκε η συσχέτιση. Ακόμα και όταν φαίνεται προφανές ποιά μεταβλητή προκαλούσε την άλλη, υπάρχουν εναλλακτικές ερμηνείες;

1. Ένας πολιτικός επαινεί τα αγόρια και τα κορίτσια προσκόπους για τις αρετές τους. Στον χαιρετισμό του προς τους προσκόπους, ο πολιτικός αναφέρει ότι λίγοι έφηβοι που καταδικάστηκαν για εγκλήματα στο δρόμο ήταν μέλη των προσκόπων. Με άλλα λόγια, θέτει μια αρνητική συσχέτιση ανάμεσα στη δραστηριότητα του προσκοπισμού και στη συχνότητα της εγκληματικής συμπεριφοράς. Μπορείτε να σκεφτείτε εναλλακτικές ερμηνείες;
2. Μια πρόσφατη μελέτη εντόπισε ότι οι φοιτητές που έχουν «γονείς-επόπτες» – μαμάδες και μπαμπάδες που παρακολουθούν στενά την ακαδημαϊκή ζωή των παιδιών τους και παρεμβαίνουν συχνά – στην πραγματικότητα παίρνουν χαμηλότερους βαθμούς από τους φοιτητές των οποίων οι γονείς δεν ασκούν τόσο έντονη εποπτεία. Το επακόλουθο συμπέρασμα που προκύπτει από αυτό είναι ότι οι φοιτητές θα τα πήγαιναν καλύτερα αν οι γονείς τους έκαναν ένα βήμα πίσω και ήταν πιο διακριτικοί;
3. Μια μελέτη με στρατιώτες εγκατεστημένους σε στρατιωτικές βάσεις εντόπισε ότι ο αριθμός των τατουάζ που είχε ένας στρατιώτης είχε θετική συσχέτιση με την εμπλοκή του στο παρελθόν σε ένα ατύχημα με μοτοσικλέτα. Γιατί;
4. Μια μελέτη διαπίστωσε ότι οι έφηβοι που είναι θρησκευόμενοι είναι λιγότερο πιθανό να διαπράξουν εγκλήματα και είναι πιο πιθανό να φορούν ζώνες ασφαλείας απ' ότι οι έφηβοι που δεν είναι θρησκευόμενοι. Κάνει η θρησκεία πιο πιθανό να υπακούσουν οι άνθρωποι στη νομοθεσία;

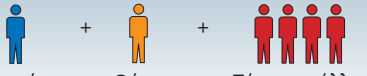
Άλλα παραδείγματα για τη δυσκολία να βγάλει κανείς συμπεράσματα για την αιτιότητα από συσχετιστικές μελέτες παρουσιάζονται στο «Δοκιμάστε το» που βρίσκεται παραπάνω!

Η Πειραματική Μέθοδος: Απαντώντας σε Ερωτήματα Αιτιακής Φύσεως

Ο μόνος τρόπος για να προσδιορίσουμε αιτιακές σχέσεις είναι η **πειραματική μέθοδος**. Εδώ, ο ερευνητής ενορχηστρώνει συστηματικά το γεγονός, έτσι ώστε οι άνθρωποι να το βιώσουν με τον ένα τρόπο (π.χ., γίνονται μάρτυρες μιας έκτακτης ανάγκης μαζί με άλλους παρευρισκόμενους παρατηρητές) ή με τον άλλο τρόπο (π.χ., γίνονται μάρτυρες της ίδιας έκτακτης ανάγκης αλλά είναι οι μοναδικοί παρευρισκόμενοι παρατηρητές). Η πειραματική μέθοδος είναι η μέθοδος που επιλέγεται στις περισσότερες κοινωνικοψυχολογικές έρευνες, επειδή επιτρέπει στον πειραματιστή να καταλήξει σε αιτιώδη συμπεράσματα.

Πειραματική Μέθοδος (Experimental Method) Η μέθοδος κατά την οποία ο ερευνητής κατανέμει τυχαία τους συμμετέχοντες σε διαφορετικές συνθήκες και διασφαλίζει ότι αυτές οι συνθήκες είναι πανομοιότυπες με εξαίρεση την ανεξάρτητη μεταβλητή (αυτή που θεωρείται ότι έχει αιτιώδη επίδραση στις αποκρίσεις των ατόμων)

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΕΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ Για να δείξουμε πώς γίνεται αυτό, ας επιστρέψουμε στο προηγούμενο παράδειγμα των Bibb Latané και John Darley, των δύο κοινωνικών ψυχολόγων που κατέληξαν στην υπόθεση της διάχυσης της ευθύνης, ότι όσο περισσότεροι άνθρωποι γίνονται μάρτυρες μιας έκτακτης ανάγκης, τόσο λιγότερο πιθανό είναι ότι κάποιος από αυτούς θα παρέμβει. Όπως σε κάθε πείραμα, έπρεπε να διαφοροποιήσουν την κρίσιμη πτυχή της κατάστασης που θεωρούσαν ότι θα επέφερε ένα αιτιώδες αποτέλεσμα, στην περίπτωση τους τον αριθμό των ανθρώπων που ήταν μάρτυρες σε μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Αυτό ονομάζεται **ανεξάρτητη μεταβλητή**, η οποία είναι η μεταβλητή που ένας ερευνητής αλλάζει ή μεταβάλλει για να δει αν έχει κάποια επίδραση σε κάποια άλλη μεταβλητή. Στη συνέχεια, ο ερευνητής παρατηρεί αν η ανεξάρτητη μεταβλητή (π.χ. ο αριθμός των παρευρισκόμενων παρατηρητών) έχει την προβλεπόμενη επίδραση επί του αποτελέσματος που τον ενδιαφέρει, δηλαδή επί της **εξαρτημένης μεταβλητής**, η οποία είναι η μεταβλητή που μετράει ένας ερευνητής για να δει αν επηρεάζεται από την ανεξάρτητη μεταβλητή – σε αυτή την περίπτωση αν οι άνθρωποι βοηθούν σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης (βλ. Σχήμα 2.2).

Ανεξάρτητη Μεταβλητή	Εξαρτημένη Μεταβλητή
Η μεταβλητή για την οποία γίνεται η υπόθεση ότι επηρεάζει την εξαρτημένη μεταβλητή. Οι συμμετέχοντες αντιμετωπίζονται με πανομοιότυπο τρόπο με εξαίρεση αυτήν τη μεταβλητή.	Η απόκριση για την οποία γίνεται η υπόθεση ότι εξαρτάται από την ανεξάρτητη μεταβλητή. Οι μετρήσεις για τους συμμετέχοντες γίνονται ως προς αυτή τη μεταβλητή.
Παράδειγμα: Latané και Darley (1968)	
Ο αριθμός των παρευρισκόμενων παρατηρητών	Πόσοι συμμετέχοντες βοήθησαν;
 Συμμετέχων Θύμα	85%
 Συμμετέχων Θύμα Δύο άλλοι	62%
 Συμμετέχων Θύμα Τέσσερις άλλοι	31%

Σχήμα 2.2

Οι ερευνητές διαφοροποιούν την ανεξάρτητη μεταβλητή (π.χ. τον αριθμό των παρευρισκόμενων παρατηρητών που οι άνθρωποι θεωρούν ότι είναι παρόντες) και παρατηρούν τι επίδραση έχει αυτό στην εξαρτημένη μεταβλητή (π.χ. εάν οι άνθρωποι βοηθούν).

Ανεξάρτητη Μεταβλητή (Independent Variable) Η μεταβλητή που αλλάζει ή κάνει να κυμαίνεται ένας ερευνητής για να διαπιστώσει αν η μεταβολή αυτή έχει κάποια επίδραση σε κάποια άλλη μεταβλητή

Εξαρτημένη Μεταβλητή (Dependent Variable) Η μεταβλητή που μετράει ένας ερευνητής για να διαπιστώσει αν επηρεάζεται από την ανεξάρτητη μεταβλητή· ο ερευνητής υποθέτει ότι η εξαρτημένη μεταβλητή θα εξαρτάται από το επίπεδο της ανεξάρτητης μεταβλητής

Ακούγεται απλό; Στην πραγματικότητα, δεν είναι. Το στήσιμο ενός πειράματος για να ελεγχθεί η υπόθεση των Latané και Darley σχετικά με τις επιπτώσεις του μεγέθους της ομάδας συνεπάγεται σοβαρές πρακτικές και ηθικές δυσκολίες. Τι είδους έκτακτη ανάγκη θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί; Στην ιδανική περίπτωση (από επιστημονικής άποψης), θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο αληθινή, όπως η υπόθεση της Genovese. Ως εκ τούτου, θα θέλατε να στήσετε ένα σενάριο με μια δολοφονία που να υπάρχουν περαστικοί μάρτυρες. Σε μία συνθήκη, θα μπορούσατε να στήσετε τη δολοφονία έτσι ώστε να είναι παρόντες μόνο λίγοι θεατές· σε μια άλλη συνθήκη, θα μπορούσατε να τη στήσετε έτσι ώστε να είναι παρόντες πολλοί θεατές.

Προφανώς, κανένας επιστήμονας που έχει «σώας τας φρένας» δε θα σκηνοθετούσε μια δολοφονία για ανυποψίαστους παρατηρητές. Αλλά πώς θα μπορούσαν οι ερευνητές να οργανώσουν ένα ρεαλιστικό σκηνικό που να προκαλεί αρκετή αναστάτωση ώστε να είναι παρόμοια με την υπόθεση της Genovese χωρίς να προκαλεί υπερβολική αναστάτωση; Επιπλέον, πώς θα μπορούσαν να διασφαλίσουν ότι κάθε θεατής βίωσε όμοια κατάσταση έκτακτης ανάγκης, με την εξαίρεση της ανεξάρτητης μεταβλητής – δηλαδή τον αριθμό των παρευρισκόμενων παρατηρητών – την επίδραση της οποίας ήθελαν να ελέγξουν;

Ας δούμε πώς οι Latané και Darley (1968) ασχολήθηκαν με αυτά τα προβλήματα. Φανταστείτε ότι συμμετέχετε στο πείραμά τους. Φτάνετε στην προγραμματισμένη ώρα και βρίσκεστε σε ένα μακρύ διάδρομο με πόρτες που οδηγούν σε πολλά μικρά δωμάτια. Ένας πειραματιστής σας καλωσορίζει και σας μεταφέρει σε ένα από τα δωμάτια, αναφέροντας ότι άλλοι πέντε φοιτητές, που κάθονται στα άλλα δωμάτια εκτός του οπτικού σας πεδίου, θα συμμετάσχουν μαζί σας. Μετά ο πειραματιστής φεύγει, αφού σας δώσει ένα ζευγάρι ακουστικών που έχουν ένα μικρόφωνο. Βάζετε τα ακουστικά και σύντομα ακούτε τον πειραματιστή να εξηγεί σε όλους ότι ενδιαφέρεται να μάθει για τα είδη των προσωπικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι φοιτητές.

Για να διασφαλιστεί ότι οι άνθρωποι θα συζητήσουν ειλικρινά τα προβλήματά τους, εξηγεί ότι κάθε συμμετέχων θα παραμείνει ανώνυμος καθώς και θα παραμείνει στο ξεχωριστό του δωμάτιο και θα επικοινωνήσει με τους άλλους μόνο μέσω του συστήματος ενδοεπικοινωνίας. Ο πειραματιστής λέει επίσης ότι η συζήτηση θα καταγραφεί, αλλά για να ενθαρρύνει την ανοικτότητα, δεν θα την ακούσει «ζωντανά». Τέλος, ο πειραματιστής ζητά από τους συμμετέχοντες να παρουσιάσουν τα προβλήματά τους, μιλώντας ο καθένας για 2 λεπτά, μετά από τα οποία κάθε άτομο θα σχολιάζει όσα έχουν πει οι άλλοι. Για να βεβαιωθεί ότι ακολουθείται αυτή η διαδικασία, λέει, το μικρόφωνο ενός ατόμου θα ενεργοποιείται κάθε φορά.

Αρχίζει η ομαδική συζήτηση. Ακούτε ότι ο πρώτος συμμετέχων παραδέχεται ότι δυσκολεύτηκε να προσαρμοστεί στο κολλέγιο. Με κάποια αμηχανία, αναφέρει ότι μερικές φορές έχει επιληπτικές κρίσεις, ειδικά όταν βρίσκεται σε κατάσταση άγχους. Όταν τα 2 λεπτά του τελειώνουν, ακούτε τους άλλους τέσσερις συμμετέχοντες να συζητούν τα προβλήματά τους· τότε είναι η σειρά σας. Όταν έχετε τελειώσει, ο πρώτος μιλάει ξανά. Προς έκπληξή σας, σύντομα αρχίζει να βιώνει μία από τις επιληπτικές κρίσεις που ανέφερε προηγουμένως:

Εγώ – εε – χμμ – νομίζω ότι εγώ – εγώ χρειάζομαι – εε – εάν – εάν μπορούσε – εε – εε – κάποιος εε – εε – εε – εε – εε – εε – εε να μου δώσει λίγη – εε – να μου δώσει λίγη βοήθεια εδώ, γιατί – εε – εγώ – εε – εγώ έχω – εε – εε – έ – έ – έχω – έ – έ – ένα πραγματικό πρόβλημα – εε – αυτή τη στιγμή και εγώ – εε – εάν κάποιος μπορούσε να με βοηθήσει θα ήταν – θα ήταν – εε – εε – σ – σ – σίγουρα – σίγουρα θα ήταν καλό... επειδή – εε – εκεί – εε – εε – μια αιτία, εγώ – εε – εγώ – ωχ – εγώ έχω μια – μια από τις – εε – κρίσεις – εε – εε – κάτι μου έρχεται και – και – και πραγματικά θα μπορούσα – εε – να έχω κάποια βοήθεια, οπότε αν κάποιος θα μπορούσε να – εε – μου δώσει λίγη βοήθεια – ωχ – εε – εε – εε – εε μπο – θα μπορούσε κάποιος – εε – εε – να βοηθήσει – εε – ωχ – ωχ – ωχ (ήχοι από πνιγμό)...θα πεθάνω – εε – εε – θα...πεθάνω – εε – βοήθεια – εε – επιληπτική κρίση – εε (πνίγεται, μετά ησυχία). (Darley & Latané, 1968, σελ. 379)

Τι θα είχατε κάνει σε αυτή την περίπτωση; Αν ήσασταν σαν τους περισσότερους συμμετέχοντες στην πραγματική μελέτη, θα είχατε παραμείνει στο δωμάτιό σας, ακούγοντας τον συμφοιτητή σας να έχει μια επιληπτική κρίση, χωρίς να κάνετε τίποτα γι' αυτό. Σας εκπλήσσει αυτό; Οι Latané και Darley παρακολούθησαν τον

αριθμό των ανθρώπων που εγκατέλειπαν το δωματιάκι τους για να βρουν το θύμα ή τον πειραματιστή πριν από το τέλος της επιληπτικής κρίσης του θύματος. Μόνο το 31% των συμμετεχόντων αναζητούσε βοήθεια με αυτόν τον τρόπο. Ένα ποσοστό 69% των φοιτητών παρέμειναν στα δωματιάκια τους και δεν έκαναν τίποτα – όπως οι γείτονες της Kitty Genovese απέτυχαν να προσφέρουν βοήθεια με οποιονδήποτε τρόπο.

Αυτό το εύρημα αποδεικνύει ότι η αποτυχία να βοηθήσουν οφειλόταν στον αριθμό των ανθρώπων που ήταν μάρτυρες την ώρα της επιληπτικής κρίσης; Πώς ξέρουμε ότι δεν οφειλόταν σε κάποιον άλλον παράγοντα; Το ξέρουμε γιατί οι Latané και Darley συμπεριέλαβαν δύο άλλες συνθήκες στο πείραμα τους. Σε αυτές τις συνθήκες, η διαδικασία ήταν πανομοιότυπη με αυτήν που περιγράψαμε παραπάνω, με μια κρίσιμη διαφορά: Το μέγεθος της ομάδας συζήτησης ήταν μικρότερο, που σήμαινε ότι λιγότεροι άνθρωποι έγιναν μάρτυρες στην επιληπτική κρίση. Σε μια συνθήκη, έλεγαν στους συμμετέχοντες ότι υπήρχαν άλλοι τρεις άνθρωποι στην ομάδα συζήτησης πέρα από εκείνους (το θύμα και δύο ακόμη), και, σε αυτήν την περίπτωση η συμπεριφορά παροχής βοήθειας αυξήθηκε στο 62%. Σε μια τρίτη συνθήκη, έλεγαν στους συμμετέχοντες ότι υπήρχε μόνο άλλο ένα άτομο στην ομάδα συζήτησης (το θύμα) και, σε αυτή τη περίπτωση, σχεδόν όλοι βοηθούσαν (85%, βλέπε Σχήμα 2.2).

Τα αποτελέσματα αυτά δείχνουν ότι ο αριθμός των παρευρισκόμενων παρατηρητών επηρεάζει έντονα το βαθμό στον οποίο παρέχεται βοήθεια, αλλά αυτό δε σημαίνει ότι το μέγεθος της ομάδας είναι η μόνη αιτία για την απόφαση των ανθρώπων να βοηθήσουν. Εξάλλου, όταν υπήρχαν τέσσερις παρευρισκόμενοι παρατηρητές, το ένα τρίτο των συμμετεχόντων βοηθούσε: αντίστροφα, όταν οι συμμετέχοντες πίστευαν ότι ήταν οι μόνοι μάρτυρες, κάποιοι από αυτούς απέτυχαν να βοηθήσουν. Προφανώς, άλλοι παράγοντες επηρεάζουν τη συμπεριφορά παροχής βοήθειας – οι προσωπικότητες των παρευρισκόμενων παρατηρητών, η προηγούμενη εμπειρία τους σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης κ.ο.κ. Παρ'όλα αυτά, οι Latané και Darley κατάφεραν να προσδιορίσουν έναν σημαντικό καθοριστικό παράγοντα για το αν οι άνθρωποι βοηθούν: τον αριθμό των παρευρισκόμενων παρατηρητών που πιστεύουν ότι είναι παρόντες.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΕΓΚΥΡΟΤΗΤΑ ΣΤΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ Πώς μπορούμε να είμαστε βέβαιοι ότι οι διαφορές στη βοήθεια μεταξύ των συνθηκών της μελέτης των Latané και Darley με την επιληπτική κρίση οφείλονται στον διαφορετικό αριθμό των παρευρισκόμενων παρατηρητών που ήταν μάρτυρες στην κατάσταση έκτακτης ανάγκης; Μπορεί να έχει προκαλέσει κάτι άλλο αυτή την επίδραση; Αυτή είναι η ομορφιά της πειραματικής μεθόδου: Μπορούμε να είμαστε σίγουροι για την αιτιακή σύνδεση ανάμεσα στον αριθμό των παρευρισκόμενων παρατηρητών και την παροχή βοήθειας, επειδή οι Latané και Darley εξασφάλισαν ότι σε αυτό το σενάριο όλα ήταν ίδια στις διαφορετικές συνθήκες εκτός από την ανεξάρτητη μεταβλητή – τον αριθμό των παρευρισκόμενων παρατηρητών. Η τήρηση όλων των παραμέτρων σταθερών με εξαίρεση την ανεξάρτητη μεταβλητή σε ένα πείραμα αναφέρεται ως *εσωτερική εγκυρότητα*. Οι Latané και Darley ήταν προσεκτικοί για να διατηρήσουν υψηλή εσωτερική εγκυρότητα εξασφαλίζοντας ότι όλοι ήταν μάρτυρες στην ίδια κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Είχαν προμαγνητοφωνήσει τους υποτιθέμενους άλλους συμμετέχοντες και το θύμα και έπαιζαν τις φωνές τους πάνω στο σύστημα ενδοσυνεννόησης, έτσι ώστε όλοι να ακούσουν ακριβώς το ίδιο πράγμα.

Ωστόσο, ίσως να έχετε παρατηρήσει ότι πέρα από τον αριθμό των παρευρισκόμενων παρατηρητών υπήρχε μια σημαντική διαφορά ανάμεσα στις συνθήκες του πειράματος των Latané και Darley: Διαφορετικοί άνθρωποι συμμετείχαν σε διαφορετικές συνθήκες. Ίσως οι διαφορές που παρατηρήθηκαν ως προς την παροχή βοήθειας να οφειλόταν σε χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων αντί στην ανεξάρτητη μεταβλητή.

ΔΕΙΤΕ | Η ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ

Οι άνθρωποι στη συνθήκη που ήταν οι μόνοι μάρτυρες μπορεί να διέφεραν με πολλούς πιθανούς τρόπους από τους άλλους συμμετέχοντες στις άλλες συνθήκες, κάτι που θα έκανε πιο πιθανό να βοηθήσουν. Μπορεί, ίσως, να γνώριζαν κάτι για την επιληψία ή να είχαν εμπειρία στην παροχή βοήθειας σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Εάν ίσχυε κάποια από αυτές τις δύο πιθανότητες, θα ήταν δύσκολο να καταλήξουμε ότι ήταν ο αριθμός των παρευρισκόμενων παρατηρητών, αντί για κάτι σχετικό με το υπόβαθρο των συμμετεχόντων, που οδήγησε στις διαφορές στην παροχή βοήθειας.

Ευτυχώς, υπάρχει μια τεχνική που επιτρέπει στους πειραματιστές να ελαχιστοποιούν τις διαφορές ανάμεσα στους συμμετέχοντες ως αιτία των αποτελεσμάτων: η **τυχαία κατανομή σε συνθήκες**. Αυτή είναι η διαδικασία κατά την οποία όλοι οι συμμετέχοντες έχουν μια ίση πιθανότητα να συμμετάσχουν σε οποιαδήποτε συνθήκη ενός πειράματος· μέσω της τυχαίας κατανομής οι ερευνητές μπορούν να είναι σχετικά σίγουροι ότι οι διαφορές των συμμετεχόντων που σχετίζονται με την προσωπικότητα ή το υπόβαθρο τους κατανέμονται ομοιόμορφα στις συνθήκες. Επειδή οι συμμετέχοντες των Latané και του Darley κατανεμήθηκαν τυχαία στις συνθήκες του πειράματος, είναι πολύ απίθανο οι άνθρωποι που γνώριζαν τα περισσότερα για την επιληψία να κατέληξαν σε μία συνθήκη. Οι γνώσεις σχετικά με την επιληψία πρέπει να ήταν διασκορπισμένες τυχαία (δηλαδή, περίπου ομοιόμορφα) στις τρεις πειραματικές συνθήκες. Αυτή η ισχυρή τεχνική είναι το πιο σημαντικό μέρος της πειραματικής μεθόδου.

Τυχαία Κατανομή στις Συνθήκες (Random Assignment to Condition) Διαδικασία που διασφαλίζει ότι όλοι οι συμμετέχοντες έχουν ίση πιθανότητα να συμμετάσχουν σε οποιαδήποτε συνθήκη ενός πειράματος· μέσω τυχαίας κατανομής, οι ερευνητές μπορούν να είναι σχετικά σίγουροι ότι οι διαφορές των συμμετεχόντων ως προς την προσωπικότητα ή το υπόβαθρό τους κατανέμονται ομοιόμορφα στις συνθήκες

Ωστόσο, ακόμη και με τυχαία κατανομή στις συνθήκες, υπάρχει η (πολύ μικρή) πιθανότητα τα διαφορετικά χαρακτηριστικά των ανθρώπων να μην κατανέμονται ομοιόμορφα στις συνθήκες. Για παράδειγμα, αν χωρίσουμε τυχαία μια ομάδα 40 ατόμων σε δύο ομάδες, είναι πιθανό ότι όσοι γνωρίζουν περισσότερα για την επιληψία θα καταλήξουν τυχαία περισσότεροι σε μία ομάδα απ' ό,τι στην άλλη – ακριβώς όπως είναι πιθανό να πάρουμε περισσότερες φορές κορώνα απ' ό,τι γράμματα όταν στρίψουμε ένα νόμισμα 40 φορές. Αυτή είναι μια πιθανότητα που λαμβάνουμε σοβαρά υπόψη μας στην πειραματική επιστήμη. Οι αναλύσεις των δεδομένων μας συνοδεύονται από ένα **επίπεδο πιθανότητας (τιμή p)**, που είναι ένας αριθμός που υπολογίζεται με στατιστικές τεχνικές, ο οποίος δείχνει στους ερευνητές πόσο πιθανό είναι τα αποτελέσματα του πειράματος τους να προέκυψαν τυχαία και όχι λόγω της ανεξάρτητης ή των ανεξάρτητων μεταβλητών. Η σύμβαση στην επιστήμη, η οποία συμπεριλαμβάνει και την κοινωνική ψυχολογία, είναι να θεωρούνται **σημαντικά** (άξια εμπιστοσύνης) τα αποτελέσματα εάν το επίπεδο πιθανότητας τα αποτελέσματα να οφείλονται σε τυχαίους παράγοντες παρά στις ανεξάρτητες μεταβλητές είναι μικρότερο από 5%. Για παράδειγμα, εάν στρίψουμε ένα νόμισμα 40 φορές και έρθει 40 φορές κορώνα, πιθανότατα θα υποθέσουμε ότι αυτό ήταν πάρα πολύ απίθανο να συμβεί τυχαία και ότι κάτι δεν πηγαίνει καλά με το νόμισμα (ίσως να ελέγξουμε την άλλη πλευρά για να σιγουρευτούμε ότι δεν ήταν ένα από αυτά τα νομίσματα για να κάνει κανείς κόλπα, που έχουν κορώνες και στις δύο πλευρές!). Παρομοίως, εάν τα αποτελέσματα σε δύο συνθήκες ενός πειράματος διαφέρουν σημαντικά από αυτά που περιμένουμε ως τυχαία, υποθέτουμε ότι η διαφορά προκλήθηκε από την ανεξάρτητη μεταβλητή (π.χ., τον αριθμό των παρατηρητών που ήταν παρόντες κατά τη διάρκεια της έκτακτης ανάγκης). Η τιμή p μας λέει πόσο βέβαιοι μπορούμε να είμαστε ότι η διαφορά οφείλεται στην τύχη και όχι στην ανεξάρτητη μεταβλητή.

Επίπεδο Πιθανότητας (τιμή p) Ένας αριθμός που υπολογίζεται με στατιστικές τεχνικές, ο οποίος δείχνει στους ερευνητές πόσο πιθανό είναι τα αποτελέσματα του πειράματός τους να προέκυψαν τυχαία και όχι λόγω της ανεξάρτητης μεταβλητής ή των ανεξάρτητων μεταβλητών· η σύμβαση στο χώρο των επιστημών, συμπεριλαμβανομένης και της κοινωνικής ψυχολογίας, είναι να θεωρούνται σημαντικά (άξια εμπιστοσύνης) ευρήματα για τα οποία η πιθανότητα να οφείλονται σε τυχαίους παράγοντες και όχι στις μεταβολές του πειραματιστή στις ανεξάρτητες μεταβλητές είναι μικρότερη από 5%

Συνοψίζοντας, το κλειδί για ένα καλό πείραμα είναι η διατήρηση υψηλής **εσωτερικής εγκυρότητας**, την οποία πλέον μπορούμε να ορίσουμε ως διασφάλιση ότι η ανεξάρτητη μεταβλητή, και μόνο η ανεξάρτητη μεταβλητή, επηρεάζει την εξαρτημένη μεταβλητή. Αυτό επιτυγχάνεται ελέγχοντας όλες τις εξωγενείς μεταβλητές και κατανέμοντας τυχαία τους συμμετέχοντες στις πειραματικές συνθήκες (Campbell & Stanley, 1967).

Όταν η εσωτερική εγκυρότητα είναι υψηλή, ο πειραματιστής είναι σε θέση να κρίνει αν η ανεξάρτητη μεταβλητή προκαλεί την εξαρτημένη μεταβλητή. Αυτό είναι το χαρακτηριστικό γνώρισμα της πειραματικής μεθόδου που την ξεχωρίζει από τη μέθοδο παρατήρησης και τη συσχετιστική μέθοδο: Μόνο η πειραματική μέθοδος μπορεί να απαντήσει σε αιτιώδεις ερωτήσεις, όπως εάν η έκθεση στην πορνογραφία προκαλεί τη διάπραξη βίαιων πράξεων από τους άνδρες.

Εσωτερική Εγκυρότητα (Internal Validity) Η διασφάλιση ότι τίποτα πέραν της ανεξάρτητης μεταβλητής δε μπορεί να επηρεάσει την εξαρτημένη μεταβλητή· αυτό επιτυγχάνεται ελέγχοντας όλες τις εξωγενείς μεταβλητές και κατανέμοντας τυχαία τους συμμετέχοντες στις πειραματικές συνθήκες

Για παράδειγμα, οι ερευνητές έχουν ελέγξει εάν η πορνογραφία προκαλεί επιθετικότητα, κατανέμοντας τυχαία τους συμμετέχοντες που έδιναν τη συγκατάθεση τους να παρακολουθήσουν πορνογραφικές ή μη πορνογραφικές ταινίες (η ανεξάρτητη μεταβλητή) και μετρώντας το βαθμό στον οποίο οι άνθρωποι ενεργούσαν επιθετικά απέναντι στις γυναίκες (η εξαρτημένη μεταβλητή). Σε μια μελέτη των Donnerstein και Berkowitz (1981), μια γυναίκα συνεργός προκαλούσε θυμό στους άνδρες συμμετέχοντες και στη συνέχεια αυτοί κατανέμονταν τυχαία για να δουν ένα εκ των τριών: βίαιη πορνογραφία (μια σκηνή βιασμού), μη βίαιη πορνογραφία (σεξ χωρίς καμιά βία) ή ένα ουδέτερο βίντεο χωρίς βία ή σεξ (μια συνέντευξη σε μια εκπομπή). Μετά, δινόταν η ευκαιρία στους άνδρες να ενεργήσουν επιθετικά προς την γυναίκα που τους είχε θυμώσει, επιλέγοντας το επίπεδο ηλεκτροσόκ που θα της χορηγούσαν σε ένα φαινομενικά άσχετο πείραμα μάθησης (η συνεργός δεν δεχόταν πραγματικά ηλεκτροσόκ, αλλά οι συμμετέχοντες πίστευαν ότι θα της χορηγούνταν). Οι άνδρες που είχαν δει βίαιη πορνογραφία χορηγούσαν πολύ πιο έντονα ηλεκτροσόκ στη γυναίκα απ' ό,τι οι άνδρες που είχαν δει μη βίαιη πορνογραφία ή το ουδέτερο βίντεο, γεγονός που υποδηλώνει ότι δεν είναι η πορνογραφία καθαυτή που οδηγεί σε επιθετική συμπεριφορά, αλλά η βία που απεικονίζεται σε ορισμένο πορνογραφικό υλικό (Mussweiler & Förster, 2000). Κάνουμε μια εκτενέστερη ανασκόπηση σε αυτόν τον τομέα έρευνας στο κεφάλαιο 12.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΕΓΚΥΡΟΤΗΤΑ ΣΤΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ Για όλα τα πλεονεκτήματα της πειραματικής μεθόδου, υπάρχουν μερικά μειονεκτήματα. Ως αποτέλεσμα της απόκτησης επαρκούς ελέγχου της κατάστασης ώστε να κατανεμηθούν τυχαία οι άνθρωποι στις συνθήκες και να αποκλειστούν οι συνέπειες των εξωγενών μεταβλητών, η κατάσταση μπορεί να γίνει κάπως τεχνητή και απομακρυσμένη από την πραγματική ζωή. Για παράδειγμα, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι οι Latané και Darley απομακρύνθηκαν από την αρχική έμπνευση για τη μελέτη τους, τη δολοφονία της Kitty Genovese. Τι σχέση έχει να γίνεται κανείς μάρτυρας μιας επιληπτικής κρίσης, καθώς συμμετέχει σε ένα εργαστηριακό πείραμα σε ένα κτίριο του κολλεγίου, με μια σκληρή δολοφονία σε μια πυκνοκατοικημένη αστική γειτονιά; Πόσο συχνά στην καθημερινή ζωή έχουμε συζητήσεις με άλλους ανθρώπους μέσω ενός συστήματος ενδοεπικοινωνίας; Μήπως το γεγονός ότι οι συμμετέχοντες γνώριζαν ότι συμμετείχαν σε ένα πείραμα ψυχολογίας επηρέασε τη συμπεριφορά τους;

Αυτά είναι σημαντικά ερωτήματα που αφορούν την **εξωτερική εγκυρότητα**, δηλαδή το βαθμό στον οποίο τα αποτελέσματα μιας έρευνας μπορούν να γενικευθούν σε άλλες καταστάσεις και άλλους ανθρώπους. Σημειώστε ότι εν προκειμένω υπάρχουν δύο είδη γενικευσιμότητας: τον βαθμό στον οποίο μπορούμε να γενικεύσουμε από το σκηνικό που δημιούργησε τεχνητά ένας πειραματιστής σε πραγματικές καταστάσεις ζωής, που αναφέρεται ως γενικευσιμότητα ανάμεσα στις καταστάσεις και τον βαθμό στον οποίο μπορούμε να γενικεύσουμε από τους ανθρώπους που συμμετείχαν στο πείραμα στους ανθρώπους εν γένει, που αναφέρεται ως γενικευσιμότητα ανάμεσα στους ανθρώπους.

Εξωτερική Εγκυρότητα (External Validity) Ο βαθμός στον οποίο τα αποτελέσματα μιας έρευνας μπορούν να γενικευθούν σε άλλες καταστάσεις και άλλους ανθρώπους

Όταν πρόκειται για τη γενικευσιμότητα ανάμεσα στις καταστάσεις, η έρευνα στην κοινωνική ψυχολογία δέχεται μερικές φορές κριτική, διότι διεξάγεται σε τεχνητές συνθήκες που δεν μπορούν να γενικευτούν στην πραγματική ζωή – όπως είναι για παράδειγμα τα ψυχολογικά πειράματα σε ένα πανεπιστήμιο. Για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος, οι κοινωνικοί ψυχολόγοι επιχειρούν να αυξήσουν τη γενικευσιμότητα των αποτελεσμάτων τους κάνοντας τις μελέτες τους όσο το δυνατόν πιο ρεαλιστικές. Αλλά αυτό είναι δύσκολο να γίνει σε εργαστηριακές συνθήκες, όπου οι άνθρωποι τοποθετούνται σε καταστάσεις που σπανίως, αν όχι ποτέ, θα συναντούσαν στην καθημερινή ζωή, όπως συνέβη με την ομαδική συζήτηση σχετικά με τα προσωπικά προβλήματα σε ένα σύστημα ενδοσυνεννόησης στο πείραμα των Latané και Darley.

Πολλές κοινωνικοψυχολογικές έρευνες πραγματοποιούνται σε εργαστηριακά περιβάλλοντα. Πώς γενικεύουν οι κοινωνικοί ψυχολόγοι από τα ευρήματα αυτών των μελετών στη ζωή έξω από το εργαστήριο;

Αντ' αυτού, οι ψυχολόγοι προσπαθούν να μεγιστοποιήσουν τον **ψυχολογικό ρεαλισμό** της μελέτης, που είναι ο βαθμός στον οποίο οι ψυχολογικές διαδικασίες που πυροδοτούνται σε ένα πείραμα είναι παρόμοιες με τις ψυχολογικές διαδικασίες που προκύπτουν στην καθημερινή ζωή (Aronson, Wilson, & Brewer, 1998). Παρότι οι Latané και Darley έστησαν μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης, η οποία διέφερε σημαντικά από εκείνες που συναντάμε στην καθημερινή ζωή, ήταν ψυχολογικά παρόμοια με τις καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στην πραγματική ζωή; Πυροδοτήθηκαν οι ίδιες ψυχολογικές διεργασίες; Οι συμμετέχοντες είχαν τα ίδια είδη αντιλήψεων και σκέψεων, έπαιρναν τα ίδια είδη αποφάσεων και επέλεξαν τα ίδια είδη συμπεριφορών, όπως σε μια πραγματική κατάσταση ζωής; Αν ναι, η μελέτη έχει υψηλό ψυχολογικό ρεαλισμό και μπορούμε να γενικεύσουμε τα αποτελέσματα στην καθημερινή ζωή.

Ψυχολογικός Ρεαλισμός (Psychological Realism) Ο βαθμός στον οποίο οι ψυχολογικές διαδικασίες που πυροδοτούνται σε ένα πείραμα είναι παρόμοιες με τις ψυχολογικές διαδικασίες που ανακύπτουν στην καθημερινή ζωή

Ο ψυχολογικός ρεαλισμός αυξάνεται αν οι άνθρωποι αισθάνονται ότι εμπλέκονται σε ένα πραγματικό γεγονός. Για να επιτευχθεί αυτό, οι πειραματιστές συχνά λένε στους συμμετέχοντες ένα **προσχηματικό σενάριο** – μια συγκεκαλυμμένη εκδοχή του πραγματικού σκοπού της μελέτης. Θυμηθείτε, για παράδειγμα, ότι οι Latané και ο Darley είπαν στους ανθρώπους ότι μελετούν τα προσωπικά προβλήματα των φοιτητών και στη συνέχεια έστησαν μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Θα ήταν πολύ πιο εύκολο να πούμε στους ανθρώπους: «Κοίτα, μας ενδιαφέρει ο τρόπος με τον οποίο οι άνθρωποι αντιδρούν σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, έτσι σε κάποιο σημείο κατά τη διάρκεια αυτής της μελέτης θα στήσουμε ένα ατύχημα και στη συνέχεια θα δούμε πώς θα αποκριθείτε». Πιστεύουμε ότι θα συμφωνήσετε ότι μια τέτοια διαδικασία θα έχει πολύ χαμηλό ψυχολογικό ρεαλισμό. Στην πραγματική ζωή, δεν γνωρίζουμε ποτέ πότε θα συμβούν καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και δεν έχουμε χρόνο να σχεδιάσουμε τους τρόπους απόκρισης μας σε αυτές. Εάν οι συμμετέχοντες ήξεραν ότι επρόκειτο να ανακύψει μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης, τα είδη των ψυχολογικών διεργασιών που θα προκαλούνταν θα ήταν αρκετά διαφορετικά από αυτά μιας πραγματικής κατάστασης έκτακτης ανάγκης, μειώνοντας τον ψυχολογικό ρεαλισμό της μελέτης.

Προσχηματικό σενάριο (Cover Story) Περιγραφή του σκοπού της έρευνας που δίνεται στους συμμετέχοντες, η οποία διαφέρει από τον πραγματικό σκοπό της και χρησιμοποιείται για να διατηρηθεί ψυχολογικός ρεαλισμός

Οι κοινωνικοί ψυχολόγοι ενδιαφέρονται επίσης για τη γενικευσιμότητα ανάμεσα στους ανθρώπους. Το πείραμα των Latané και Darley, για παράδειγμα, τεκμηρίωσε ένα ενδιαφέρον, απροσδόκητο παράδειγμα κοινωνικής επιρροής, όπου η απλή γνώση της παρουσίας των άλλων μείωσε την πιθανότητα να παρέχουν βοήθεια οι άνθρωποι. Αλλά τι μάθαμε για τους ανθρώπους εν γένει; Οι συμμετέχοντες στη μελέτη τους ήταν 52 άνδρες και γυναίκες φοιτητές στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης, των οποίων οι βαθμοί ενισχύθηκαν για τη συμμετοχή τους στο πείραμα. Αν είχε χρησιμοποιηθεί διαφορετικός πληθυσμός, η μελέτη θα είχε εξελιχθεί με τον ίδιο τρόπο;

Ο αριθμός των παρευρισκόμενων παρατηρητών θα είχε επηρεάσει τη συμπεριφορά παροχής βοήθειας, αν οι συμμετέχοντες ήταν χειρώνακτες εργαζόμενοι μέσης ηλικίας αντί φοιτητών; Κάτοικοι των μεσοδυτικών πολιτειών αντί της Νέας Υόρκης; Ιάπωνες αντί Αμερικανών;

Ο μόνος τρόπος για να είναι κανείς σίγουρος ότι τα αποτελέσματα ενός πειράματος αντιπροσωπεύουν τη συμπεριφορά ενός συγκεκριμένου πληθυσμού είναι να διασφαλίσει ότι οι συμμετέχοντες επιλέγονται τυχαία από αυτόν τον πληθυσμό. Στην ιδανική περίπτωση, τα δείγματα στα πειράματα θα πρέπει να επιλέγονται τυχαία, ακριβώς όπως στις δημοσκοπικές έρευνες. Οι κοινωνικοί ψυχολόγοι διεξάγουν, όλο και περισσότερο, έρευνες με διάφορους πληθυσμούς και πολιτισμούς, μερικές από αυτές μέσω του διαδικτύου (π.χ. Lane, Banaji, & Nosek, 2007). Αλλά, δυστυχώς, για τα περισσότερα πειράματα κοινωνικής ψυχολογίας είναι ανέφικτη και δαπανηρή η επιλογή τυχαίων δειγμάτων. Είναι αρκετά δύσκολο να πείσετε ένα τυχαίο δείγμα Αμερικανών να συμφωνήσουν να απαντήσουν σε μερικές ερωτήσεις μέσω τηλεφώνου ως μέρος μιας πολιτικής δημοσκόπησης και τέτοιες δημοσκοπήσεις μπορεί να κοστίζουν χιλιάδες δολάρια για να διεξαχθούν. Φανταστείτε τη δυσκολία που θα είχαν οι Latané και Darley να πείσουν ένα τυχαίο δείγμα Αμερικανών να επιβιβαστούν σε ένα αεροπλάνο για τη Νέα Υόρκη για να συμμετάσχουν στη μελέτη τους· για να μην αναφέρουμε το κόστος μιας τέτοιας προσπάθειας. Ακόμη και η προσπάθεια να συγκεντρωθεί ένα τυχαίο δείγμα φοιτητών στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης δεν θα ήταν εύκολη· κάθε άτομο με το οποίο ήρθαν σε επαφή θα έπρεπε να συμφωνήσει να περάσει μία ώρα στο εργαστήριο των Latané και Darley.

Ωστόσο, οι ανησυχίες σχετικά με το πόσο πρακτικό είναι κάτι και τα έξοδα δεν είναι καλές δικαιολογίες για να κάνει κανείς κακή επιστήμη. Πολλοί ερευνητές αντιμετωπίζουν αυτό το πρόβλημα, όταν μελετούν τις βασικές ψυχολογικές διεργασίες που κάνουν τους ανθρώπους επιρρεπείς στην κοινωνική επιρροή, υποθέτοντας ότι αυτές οι διεργασίες είναι τόσο θεμελιώδεις ώστε να τις μοιράζονται οι άνθρωποι καθολικά. Σε αυτή την περίπτωση, οι συμμετέχοντες στα πειράματα κοινωνικής ψυχολογίας δεν χρειάζεται πραγματικά να προέρχονται από όλη τη χώρα ή τον κόσμο. Φυσικά, κάποιες κοινωνικοψυχολογικές διεργασίες είναι πιθανό να εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τους πολιτισμικούς παράγοντες και σε αυτές τις περιπτώσεις θα χρειαζόμασταν διάφορα δείγματα ανθρώπων. Το ερώτημα λοιπόν είναι, πώς οι ερευνητές μπορούν να ξεχωρίσουν αν οι διεργασίες που μελετούν είναι καθολικές;

ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ ΠΕΔΙΟΥ Ένας από τους καλύτερους τρόπους για να αυξηθεί η εξωτερική εγκυρότητα είναι η διεξαγωγή **πειραμάτων πεδίου**. Σε ένα πείραμα πεδίου, οι ερευνητές μελετούν τη συμπεριφορά εκτός του εργαστηρίου, στο φυσικό της περιβάλλον. Όπως συμβαίνει σε ένα εργαστηριακό πείραμα, ο ερευνητής ελέγχει την εμφάνιση μιας ανεξάρτητης μεταβλητής (π.χ. μέγεθος ομάδας) για να δει τι επιπτώσεις έχει σε μια εξαρτημένη μεταβλητή (π.χ. συμπεριφορά παροχής βοήθειας) και κατανέμει τυχαία τα άτομα στις διαφορετικές συνθήκες. Έτσι, ένα πείραμα πεδίου έχει τον ίδιο σχεδιασμό με ένα εργαστηριακό πείραμα, εκτός από το ότι διεξάγεται σε πραγματικές συνθήκες και όχι στις σχετικά τεχνητές συνθήκες του εργαστηρίου. Οι συμμετέχοντες σε ένα πείραμα πεδίου δεν γνωρίζουν ότι τα γεγονότα που βιώνουν είναι στην πραγματικότητα ένα πείραμα. Η εξωτερική εγκυρότητα ενός τέτοιου πειράματος είναι υψηλή, διότι, εν τέλει, συμβαίνει στον πραγματικό κόσμο, με πραγματικούς ανθρώπους που διαφέρουν περισσότερο από ένα τυπικό δείγμα φοιτητών στο κολλέγιο.

Πειράματα Πεδίου (Field Experiments) Πειράματα που διεξάγονται σε φυσικές συνθήκες κι όχι στο εργαστήριο

Πολλές τέτοιες μελέτες πεδίου έχουν διεξαχθεί στην κοινωνική ψυχολογία. Για παράδειγμα, οι Latané και Darley (1970) έλεγξαν την υπόθεση τους σχετικά με το μέγεθος της ομάδας και την παρέμβαση των παρευρισκόμενων παρατηρητών σε ένα παντοπωλείο έξω από τη Νέα Υόρκη. Δύο «κλέφτες» (με πλήρη γνώση και έχοντας την άδεια του ταμιά και του διευθυντή του καταστήματος) περίμεναν στην ουρά του ταμείου για να πληρώσουν μέχρι να υπάρξουν ένας ή δύο άλλοι πελάτες που να πλησιάσουν για να μπουν στη γραμμή. Στη συνέχεια, ζητούσαν από τον ταμιά να φέρει την ακριβότερη μύρα που είχε το κατάστημα. Ο ταμιάς έλεγε ότι θα έπρεπε να ελέγξει στο πίσω μέρος του καταστήματος για να δει πόση από αυτή τη μάρκα μύρας υπήρχε σε απόθεμα. Ενώ ο ταμιάς έλειπε, οι κλέφτες στο μπροστινό μέρος του καταστήματος σήκωναν ένα κιβώτιο μύρες, έλεγαν: «Δεν θα τους λείψει ποτέ αυτό», έβαζαν τις μύρες στο αυτοκίνητό τους και έφευγαν.

Επειδή οι κλέφτες ήταν αρκετά μεγάλωσωμοι, κανείς δεν προσπάθησε να παρέμβει άμεσα για να σταματήσει την κλοπή. Το ερώτημα ήταν, όταν ο ταμιάς επέστρεφε, πόσοι άνθρωποι θα βοηθούσαν λέγοντας του ότι μόλις είχε συμβεί μια κλοπή; Όπως αποδείχθηκε, ο αριθμός των παρευρισκόμενων παρατηρητών είχε την ίδια ανασταλτική επίδραση στη συμπεριφορά παροχής βοήθειας, όπως στην εργαστηριακή μελέτη με τις επιληπτικές κρίσεις: Σημαντικά λιγότεροι άνθρωποι ανέφεραν την κλοπή, όταν υπήρχε ένας άλλος πελάτης-μάρτυρας στο κατάστημα παρά όταν ήταν μόνοι.

Ίσως σας έχει έρθει στο μυαλό να ρωτήσετε γιατί οι ερευνητές να διεξάγουν καν εργαστηριακές μελέτες, δεδομένου ότι η εξωτερική εγκυρότητα είναι πολύ καλύτερη στα πειράματα πεδίου. Πράγματι, μας φαίνεται ότι το τέλειο πείραμα στην κοινωνική ψυχολογία θα ήταν ένα πείραμα που θα διεξαγόταν σε συνθήκες πεδίου με ένα δείγμα τυχαία επιλεγμένο από τον πληθυσμό που θα μας ενδιέφερε να μελετήσουμε και με εξαιρετικά υψηλή εσωτερική εγκυρότητα (όλες οι εξωγενείς μεταβλητές θα ελέγχονταν, οι άνθρωποι θα ήταν τυχαία κατανεμημένοι σε συνθήκες). Ακούγεται καλό, έτσι δεν είναι; Το μόνο πρόβλημα είναι ότι είναι πολύ δύσκολο να ικανοποιηθούν όλες αυτές οι συνθήκες σε μια μελέτη, κάτι που καθιστά τέτοιες μελέτες πρακτικά αδύνατο να διεξαχθούν.

Υπάρχει σχεδόν πάντα ένας συμβιβασμός ανάμεσα στην εσωτερική και την εξωτερική εγκυρότητα – δηλαδή, ανάμεσα στην δυνατότητα να κατανεμηθούν τυχαία οι άνθρωποι σε συνθήκες και να έχει κανείς αρκετό έλεγχο επί της κατάστασης για να εξασφαλίσει ότι οι εξωγενείς μεταβλητές δεν επηρεάζουν τα αποτελέσματα και να διασφαλίσει ότι τα αποτελέσματα μπορούν να γενικευθούν στην καθημερινή ζωή. Έχουμε τον περισσότερο έλεγχο στις εργαστηριακές συνθήκες, αλλά το εργαστήριο μπορεί να μη μοιάζει με την πραγματική ζωή. Κάνοντας ένα πείραμα πεδίου μπορούμε να συλλάβουμε καλύτερα την πραγματική ζωή, αλλά είναι πολύ δύσκολο να ελέγξουμε όλες τις εξωγενείς μεταβλητές σε τέτοιες μελέτες. Για παράδειγμα, ο οξύνους αναγνώστης θα έχει παρατηρήσει ότι η μελέτη των Latané και του Darley (1970) με την κλοπή της μύρας διέφερε από τα εργαστηριακά πειράματα με έναν σημαντικό τρόπο: Οι άνθρωποι δεν μπορούσαν να κατανεμηθούν τυχαία στις συνθήκες που ήταν μόνοι ή σε ζευγάρια. Εάν αυτή ήταν η μόνη μελέτη που είχαν στήσει οι Latané και Darley, δε θα μπορούσαμε να είμαστε σίγουροι αν το είδος των ατόμων που προτιμούν να ψωνίζουν μόνα τους, σε σύγκριση με το είδος των ατόμων που προτιμούν να ψωνίζουν με έναν φίλο, διαφέρουν με τρόπους που μπορεί να επηρεάσουν τη συμπεριφορά παροχής βοήθειας. Με την τυχαία κατανομή των ατόμων σε συνθήκες στις εργαστηριακές τους μελέτες, οι Latané και Darley ήταν σε θέση να αποκλείσουν τέτοιες εναλλακτικές ερμηνείες.

Ο συμβιβασμός ανάμεσα στην εσωτερική και την εξωτερική εγκυρότητα έχει αναφερθεί ως το **βασικό δίλημμα του κοινωνικού ψυχολόγου** (Aronson & Carlsmith, 1968). Ο τρόπος επίλυσης αυτού του διλήμματος είναι να μην προσπαθούμε να τα κάνουμε όλα σε ένα μόνο πείραμα. Οι περισσότεροι κοινωνικοί ψυχολόγοι επιλέγουν πρώτα την εσωτερική εγκυρότητα, διεξάγοντας εργαστηριακά πειράματα στα οποία οι άνθρωποι κατανεμούνται τυχαία σε διαφορετικές συνθήκες και ελέγχονται όλες οι εξωγενείς μεταβλητές· εδώ υπάρχει μικρή ασάφεια σχετικά με το τι το προκαλεί τι. Άλλοι κοινωνικοί ψυχολόγοι προτιμούν να μεγιστοποιήσουν την εξωτερική εγκυρότητα με τη διεξαγωγή μελετών πεδίου. Και πολλοί κοινωνικοί ψυχολόγοι κάνουν και τα δύο. Και οι δύο τύποι μελετών από κοινού πληρούν τις απαιτήσεις για να κάνουμε το τέλειο πείραμα.

Βασικό Δίλημμα του Κοινωνικού Ψυχολόγου (Basic Dilemma of the Social Psychologist) Ο συμβιβασμός ανάμεσα στην εσωτερική και την εξωτερική εγκυρότητα κατά τη διεξαγωγή έρευνας· είναι πολύ δύσκολο να δομήσει κανείς ένα πείραμα που να χαρακτηρίζεται ταυτόχρονα από υψηλή εσωτερική εγκυρότητα και δυνατότητα γενίκευσης σε άλλες καταστάσεις και ανθρώπους

Ορισμένα πειράματα γίνονται σε ένα εργαστήριο ψυχολογίας, ενώ άλλα γίνονται σε συνθήκες πραγματικής ζωής. Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα κάθε προσέγγισης;

ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ ΜΙΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑ-ΑΝΑΛΥΣΗ Η **αναπαράγωγή μιας έρευνας** είναι ο απόλυτος έλεγχος της εξωτερικής εγκυρότητας ενός πειράματος. Μόνο με τη διεξαγωγή μελετών σε διαφορετικές συνθήκες, με διαφορετικούς πληθυσμούς, μπορούμε να προσδιορίσουμε πόσο γενικεύσιμα είναι τα αποτελέσματά. Συχνά, ωστόσο, όταν διεξάγονται πολλές μελέτες για ένα πρόβλημα, τα αποτελέσματα παρουσιάζουν κάποια μεταβλητότητα. Για παράδειγμα, αρκετές μελέτες μπορεί να βρουν μια επίδραση του αριθμού των παρατηρητών στη συμπεριφορά παροχής βοήθειας, ενώ μερικές όχι. Πώς μπορούμε να βγάλουμε νόημα από αυτό; Ο αριθμός των παρατηρητών κάνει τη διαφορά ή όχι; Ευτυχώς, υπάρχει μια στατιστική τεχνική που ονομάζεται **μετα-ανάλυση** που σταθμίζει τα αποτελέσματα δύο ή περισσότερων μελετών για να δει αν η επίδραση μιας ανεξάρτητης μεταβλητής είναι αξιόπιστη. Νωρίτερα συζητήσαμε για τις τιμές p , οι οποίες μας δείχνουν την πιθανότητα τα αποτελέσματα μιας μελέτης να προέκυψαν τυχαία ή λόγω της ανεξάρτητης μεταβλητής. Μια μετα-ανάλυση ουσιαστικά κάνει το ίδιο πράγμα, εκτός από το ότι σταθμίζει τα αποτελέσματα πολλών διαφορετικών μελετών. Εάν, για παράδειγμα, μια ανεξάρτητη μεταβλητή έχει μια επίδραση μόνο σε μία από είκοσι μελέτες, η μετα-ανάλυση θα μας πει ότι αυτή η μία μελέτη ήταν πιθανώς μια εξαίρεση και ότι, κατά μέσο όρο, η ανεξάρτητη μεταβλητή δεν επηρεάζει την εξαρτημένη μεταβλητή. Εάν μια ανεξάρτητη μεταβλητή έχει επίδραση στις περισσότερες από τις μελέτες, η μετα-ανάλυση είναι πιθανό να μας πει ότι, κατά μέσο όρο, πράγματι επηρεάζει την εξαρτημένη μεταβλητή.

Αναπαράγωγή μιας Έρευνας (Replications) Η επανάληψη μιας έρευνας που συχνά γίνεται με διαφορετικό πληθυσμό ή σε διαφορετικές συνθήκες

Μετα-ανάλυση (Meta-Analysis) Στατιστική τεχνική που σταθμίζει τα αποτελέσματα δύο ή περισσότερων μελετών για να διαπιστωθεί αν η επίδραση μιας ανεξάρτητης μεταβλητής είναι αξιόπιστη

#τάση

Η Συσχέτιση Δεν Καταδεικνύει Αναγκαστικά Αιτιότητα

Χρησιμοποιείτε laptop ή tablet για να κρατήσετε σημειώσεις σε οποιοδήποτε από τα μαθήματά σας; Εάν ναι, έχει απομακρυνθεί ποτέ η προσοχή σας από το μάθημα και έχει εστιάσει σε μια ιστοσελίδα, όπως το Facebook ή το Instagram; Ίσως να πείτε, «Καλά, σίγουρα. Μερικές φορές η διάλεξη είναι αρκετά βαρετή κι έτσι έρχομαι σε επαφή με τους φίλους μου στα social media, αλλά, ε, ακούω ακόμα τι έχει να πει ο καθηγητής μου». Αλλά μπορείτε πραγματικά να στέλνετε μήνυμα στους φίλους σας και να ακούτε μια διάλεξη ταυτόχρονα; Εξετάστε αυτή την πρόσφατη μελέτη που έγινε σε ένα εισαγωγικό μάθημα ψυχολογίας στο Πανεπιστήμιο του Μίσιγκαν: Με την άδεια του πανεπιστημίου και των φοιτητών, οι ερευνητές παρακολούθησαν τη δραστηριότητα περιήγησης των φοιτητών κατά τη διάρκεια του μαθήματος που είχε διάρκεια 1 ώρα και 50 λεπτά. Κατά μέσο όρο, οι φοιτητές πέρασαν 37 λεπτά σε ιστοσελίδες που δεν σχετιζόνταν με το μάθημα (π.χ. μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, ιστοσελίδες για ψώνια). Και, τελικά φάνηκε ότι αυτό σχετιζόταν με το πόσο καλά τα πήγαιναν στο μάθημα: Όσο περισσότερο χρόνο ξόδευαν οι φοιτητές σε ιστοσελίδες που δεν σχετιζόνταν με το μάθημα, τόσο χαμηλότερη ήταν η βαθμολογία τους στην τελική εξέταση, με μια στατιστικά σημαντική συσχέτιση -0.25 (Ravizza, Uitvlugt & Fenn, 2016).

«Ουάου», μπορεί να σκέφτεστε, «Ίσως πρέπει να βάλω το laptop μου μακριά και να ακούσω τον καθηγητή μου πιο προσεκτικά». Και αυτό είναι ένα πιθανό συμπέρασμα από τα αποτελέσματα. Αλλά ελπίζουμε ότι μετά την ανάγνωση αυτού του κεφαλαίου θα αναβοσβήνει κάτι στο κεφάλι σας που θα σας λέει: «Όχι τόσο γρήγορα! Η συσχέτιση δεν καταδεικνύει αναγκαστικά αιτιότητα!». Πράγματι, υπάρχουν ποικίλες ερμηνείες των αποτελεσμάτων των Ravizza et al. (2016). Ναι, μια πιθανότητα είναι ότι η έκθεση στις ιστοσελίδες οδήγησε τους μαθητές να τα πάνε χειρότερα στο μάθημα. Αλλά είναι εξίσου πιθανό πως το γεγονός ότι τα πήγαν άσχημα στις εξετάσεις έκανε τους φοιτητές να τα παρατήσουν και να αφαιρεθούν κατά τη διάρκεια του μαθήματος ή ότι κάποια τρίτη μεταβλητή, όπως η έλλειψη ενδιαφέροντος για το θέμα, έκανε τους φοιτητές να αφαιρεθούν κατά τη διάρκεια του μαθήματος και να μελετήσουν λιγότερο για τις εξετάσεις.

Όπως έχουμε δει, δεν υπάρχει τίποτα σαν ένα καλό πείραμα για να διευθετηθούν τα ερωτήματα σχετικά με την αιτιότητα. Ευτυχώς, έχουν υπάρξει ορισμένα πειράματα σχετικά με αυτό ακριβώς το θέμα. Σε ένα από αυτά, ανατέθηκε τυχαία στους φοιτητές να ασχοληθούν με πολλαπλά παράλληλα έργα (π.χ. να περιηγηθούν στο διαδίκτυο) κατά τη διάρκεια του μαθήματος ή όχι, και εκείνοι που ήταν στη συνθήκη με τα πολλαπλά παράλληλα έργα τα πήγαν χειρότερα σε ένα τεστ για το υλικό του μαθήματος – δείχνοντας οριστικά ότι η συμμετοχή σε πολλαπλά παράλληλα έργα κατά τη διάρκεια του μαθήματος μείωσε την απόδοσή τους (Sana, Weston & Cepeda, 2013). Σε ένα άλλο πείραμα, ανατέθηκε τυχαία στους φοιτητές να κρατούν σημειώσεις σε laptop ή χειρόγραφα. Αυτοί που χρησιμοποίησαν laptop παρουσίασαν την τάση να γράφουν περισσότερο επιφανειακές σημειώσεις και τα πήγαν χειρότερα σε ένα τεστ (Mueller & Oppenheimer, 2014). Έτσι, χάρη σε αυτά τα καλά σχεδιασμένα πειράματα, η απάντηση είναι ξεκάθαρη: Σκεφτείτε να απομακρύνετε το laptop σας και να κρατήσετε σημειώσεις με τον παλιομοδίτικο τρόπο, με στυλό και χαρτί.

Τα περισσότερα από τα ευρήματα που θα διαβάσετε σε αυτό το βιβλίο έχουν αναπαραχθεί σε διάφορες συνθήκες, με διαφορετικούς πληθυσμούς· γνωρίζουμε λοιπόν ότι είναι αξιόπιστα φαινόμενα, που δεν περιορίζονται στο εργαστήριο ή στους δευτεροετείς φοιτητές του κολλεγίου. Για παράδειγμα, οι Anderson και Bushman (1997) συνέκριναν εργαστηριακές μελέτες σχετικά με τα αίτια της επιθετικότητας με μελέτες που διεξήχθησαν στον πραγματικό κόσμο. Και στους δύο τύπους μελετών, η βία στα μέσα ενημέρωσης προκαλούσε επιθετική συμπεριφορά. Ομοίως, τα αρχικά ευρήματα των Latané και Darley έχουν αναπαραχθεί σε πολλές μελέτες. Η αύξηση του αριθμού των παρευρισκόμενων παρατηρητών ανέστειλε τη συμπεριφορά παροχής βοήθειας σε πολλά είδη ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών, των φοιτητών και των μελλοντικών υπουργών (Darley & Batson, 1973· Latané & Nida, 1981· Plötner et al., 2015)· τόσο στις μικρές, όσο και στις μεγάλες πόλεις (Latané & Dabbs, 1975)· σε διάφορες συνθήκες, όπως στα εργαστήρια ψυχολογίας, στους αστικούς δρόμους και στις αμαξοστοιχίες του μετρό (Harrison & Wells, 1991· Latané & Darley, 1970· Piliavin & Piliavin, 1972)· και με διαφορετικά είδη καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, όπως οι επιληπτικές κρίσεις, οι πιθανές πυρκαγιές, οι τσακωμοί και τα ατυχήματα (Latané & Darley, 1968· Shotland & Straw, 1976· Staub, 1974), καθώς και με λιγότερο σοβαρά γεγονότα, όπως ένα σκασμένο λάστιχο (Hurley & Allen, 1974). Πολλές από αυτές τις αναπαραγωγές της έρευνας πραγματοποιήθηκαν σε συνθήκες πραγματικής ζωής (π.χ. σε μια αμαξοστοιχία του μετρό), όπου οι άνθρωποι δεν θα μπορούσαν κάπως να γνωρίζουν ότι λάμβανε χώρα ένα πείραμα.

Ωστόσο, μερικές φορές οι αναπαραγωγές μιας έρευνας αποτυγχάνουν να επιβεβαιώσουν τα ευρήματα μιας συγκεκριμένης μελέτης. Το ζήτημα του κατά πόσο μπορούν να αναπαραχθούν τα ευρήματα στην κοινωνική ψυχολογία και άλλες επιστήμες έχει γίνει θέμα συζήτησης, με ορισμένους να υποστηρίζουν ότι πάρα πολλές μελέτες στην ψυχολογία απέτυχαν να αναπαραχθούν και ότι οι μέθοδοι μας χρειάζεται να βελτιωθούν για να διασφαλιστεί ότι τα ερευνητικά ευρήματα των μελετών είναι αξιόπιστα και μπορούν να αναπαραχθούν (Open Science Collaboration, 2015). Άλλοι υποστηρίζουν ότι ενώ οι επιστημονικές μέθοδοι μπορούν πάντοτε να βελτιωθούν και ότι έχουν υπάρξει υγιή βήματα προς αυτή την κατεύθυνση, δεν υπάρχουν ενδείξεις για «κρίση στην αναπαραγωγή των ερευνών» (Gilbert, King, Pettigrew, & Wilson, 2016). Μπορούμε να διαβεβαιώσουμε τους αναγνώστες ότι οι περισσότεροι τομείς έρευνας που συζητιούνται σε αυτό το βιβλίο έχουν αναπαραχθεί. Υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες συγκεκριμένα ευρήματα έχουν τεθεί υπό αμφισβήτηση, ωστόσο, και όταν συμβαίνει αυτό, θα το επισημαίνουμε.

ΒΑΣΙΚΗ ΕΝΑΝΤΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ Μπορεί να έχετε αναρωτηθεί πώς οι άνθρωποι αποφασίζουν ποιο συγκεκριμένο θέμα να μελετήσουν. Γιατί ένας κοινωνικός ψυχολόγος θα αποφάσιζε να μελετήσει τη συμπεριφορά παροχής βοήθειας, τη θεωρία γνωστικής ασυμφωνίας ή τις επιδράσεις της πορνογραφίας στην επιθετικότητα; Είναι απλά περίεργος; Ή μήπως ο κοινωνικός ψυχολόγος έχει έναν συγκεκριμένο σκοπό στο μυαλό του, όπως η προσπάθεια να μειωθεί η σεξουαλική βία;

Ο στόχος της **βασικής έρευνας** είναι να βρεθεί η καλύτερη απάντηση στο ερώτημα γιατί οι άνθρωποι συμπεριφέρονται όπως το κάνουν, αποκλειστικά για λόγους διανοητικής περιέργειας. Οι ερευνητές δεν προσπαθούν να λύσουν ένα συγκεκριμένο κοινωνικό ή ψυχολογικό πρόβλημα. Αντίθετα, η **εφαρμοσμένη έρευνα** είναι προσανατολισμένη στην επίλυση ενός συγκεκριμένου κοινωνικού προβλήματος. Εδώ, η οικοδόμηση μιας θεωρίας για τη συμπεριφορά είναι συνήθως δευτερεύουσα συγκριτικά με την επίλυση του συγκεκριμένου προβλήματος, όπως είναι η μείωση του ρατσισμού, η μείωση της σεξουαλικής βίας ή η παρεμπόδιση της εξάπλωσης του AIDS.

Στην κοινωνική ψυχολογία, η διάκριση ανάμεσα στη βασική και την εφαρμοσμένη έρευνα είναι ασαφής. Παρότι πολλοί ερευνητές χαρακτηρίζουν τους εαυτούς τους ως επιστήμονες που ασχολούνται είτε με τη βασική, είτε με την εφαρμοσμένη έρευνα, οι προσπάθειες της μιας ομάδας δεν είναι ανεξάρτητες από αυτές της άλλης. Υπάρχουν αμέτρητα παραδείγματα προόδου στη βασική επιστήμη που δεν είχαν γνωστή αξία εφαρμογής τη στιγμή που ανέκυσαν, αργότερα όμως αποδείχθηκαν νευραλγικής σημασίας για την επίλυση ενός σημαντικού εφαρμοσμένου προβλήματος. Όπως θα δούμε αργότερα σε αυτό το βιβλίο, για παράδειγμα, η βασική έρευνα με σκύλους, αρουραίους και ψάρια για τις επιδράσεις της αίσθησης του ελέγχου επί του περιβάλλοντος οδήγησε στην ανάπτυξη τεχνικών βελτίωσης της υγείας των ηλικιωμένων κατοίκων εξωνοσοκομειακών μονάδων παροχής φροντίδας (Langer & Rodin, 1976· Richter, 1957· Schulz, 1976).

Βασική Έρευνα (Basic Research) Έρευνες που σχεδιάζονται για να δώσουν την καλύτερη απάντηση στο ερώτημα «γιατί οι άνθρωποι συμπεριφέρονται όπως συμπεριφέρονται;» και διεξάγονται καθαρά για λόγους διανοητικής περιέργειας

Εφαρμοσμένη Έρευνα (Applied Research) Έρευνες σχεδιασμένες για να λύσουν ένα συγκεκριμένο κοινωνικό πρόβλημα

Ερωτήσεις Ανασκόπησης

1. Μια ερευνήτρια ενδιαφέρεται για το εάν οι διαθέσεις των ανθρώπων διαφέρουν ανάλογα με την ημέρα της εβδομάδας. Κωδικοποιεί τις δημοσιεύσεις χιλιάδων σελίδων στο Facebook για να δει αν οι άνθρωποι εκφράζονται με πιο θετικά σχόλια κάποιες μέρες απ' ό,τι κάποιες άλλες. Ποιά ερευνητική μέθοδο έχει χρησιμοποιήσει;
 - α. Εθνογραφία
 - β. Δημοσκοπική έρευνα
 - γ. Πειραματική μέθοδο
 - δ. Αρχειακή ανάλυση
2. Για να απαντήσει ποιά από αυτές τις ερωτήσεις, είναι καλύτερη η μέθοδος παρατήρησης;
 - α. Πόσο ευγενικοί είναι οι άνθρωποι στους δημόσιους χώρους;
 - β. Είναι οι άνθρωποι από τις νότιες Ηνωμένες Πολιτείες πιο ευγενικοί στους δημόσιους χώρους απ' ό,τι οι άνθρωποι από τις βόρειες Ηνωμένες Πολιτείες;
 - γ. Τι κάνει τους ανθρώπους να δρουν ευγενικά ή με αγένεια στους δημόσιους χώρους;
 - δ. Επηρεάζει η μουσική που παίζει στα πολυκαταστήματα το πόσο ευγενικοί είναι οι άνθρωποι σε αυτά τα καταστήματα;
3. Για να απαντήσει ποιά από αυτές τις ερωτήσεις, είναι καλύτερη η συσχετιστική μέθοδος;
 - α. Πόσο ευγενικοί είναι οι άνθρωποι στους δημόσιους χώρους;
 - β. Είναι οι άνθρωποι από τις νότιες Ηνωμένες Πολιτείες πιο ευγενικοί στους δημόσιους χώρους απ' ό,τι οι άνθρωποι από τις βόρειες Ηνωμένες Πολιτείες;
 - γ. Τι κάνει τους ανθρώπους να δρουν ευγενικά ή με αγένεια στους δημόσιους χώρους;
 - δ. Επηρεάζει η μουσική που παίζει στα πολυκαταστήματα το πόσο ευγενικοί είναι οι άνθρωποι σε αυτά τα καταστήματα;
4. Για να απαντήσει ποιά από αυτές τις ερωτήσεις, είναι η καλύτερη η πειραματική μέθοδος;
 - α. Πόσο επιθετικά οδηγούν οι άνθρωποι τις ώρες αιχμής στις μεγάλες πόλεις των ΗΠΑ;
 - β. Είναι πιο πιθανό οι άνθρωποι που παίζουν βία βιντεοπαιχνίδια να οδηγούν επιθετικά;
 - γ. Είναι πιο πιθανό οι άνθρωποι που παίζουν βία βιντεοπαιχνίδια να είναι αγενείς με κάποιον που μπαίνει μπροστά τους και τους παίρνει τη σειρά;
 - δ. Η ενασχόληση με βία βιντεοπαιχνίδια κάνει κάποιον πιο αγενή με κάποιον που μπαίνει μπροστά του και του παίρνει τη σειρά;
5. Υποθέστε ότι ένας ερευνητής βρήκε μια ισχυρή θετική συσχέτιση ανάμεσα στον αριθμό των tweets που αναρτούν οι άνθρωποι κάθε μέρα και στο πόσο χαρούμενοι αναφέρουν ότι είναι. Ποιά από τα παρακάτω είναι το καλύτερο συμπέρασμα που μπορεί να αντλήσει από αυτό το εύρημα;
 - α. Η ανάρτηση tweets κάνει τους ανθρώπους χαρούμενους.
 - β. Η βίωση χαράς κάνει τους ανθρώπους να θέλουν να αναρτούν περισσότερα tweets.
 - γ. Οι χαρούμενοι άνθρωποι είναι πιο πιθανό να αναρτήσουν πολλά tweets απ' ό,τι οι λυπημένοι άνθρωποι.
 - δ. Υπάρχει μια τρίτη μεταβλητή που κάνει τους ανθρώπους χαρούμενους και να αναρτούν πολλά tweets.
6. Μια ερευνήτρια θέλει να δει αν οι άνθρωποι είναι πιο πιθανό να δωρίσουν λεφτά σε μια φιλανθρωπία όταν λάβουν ένα μικρό δώρο από αυτή τη φιλανθρωπία. Στέλνει μια έκκληση για χρήματα από φιλανθρωπία σε 1000 ανθρώπους. Στο γράμμα συμπεριλαμβάνονται ειδοποιητήρια για δωρεάν παραλαβή ενός αντικειμένου για τους μισούς ανθρώπους (που επιλέχθηκαν τυχαία) και για τους άλλους μισούς δε συμπεριλαμβάνονται. Η ερευνήτρια βλέπει, στη συνέχεια, αν αυτοί που πήραν τα ειδοποιητήρια δωρίζουν περισσότερα χρήματα. Ποιά από τα παρακάτω ισχύει για αυτή τη μελέτη;
 - α. Χρησιμοποιεί τη συσχετιστική μέθοδο.
 - β. Η ανεξάρτητη μεταβλητή είναι το αν οι άνθρωποι πήραν ειδοποιητήρια και η εξαρτημένη μεταβλητή το πόσα χρήματα δώρισαν.
 - γ. Η ανεξάρτητη μεταβλητή είναι το πόσα χρήματα δώρισαν οι άνθρωποι και η εξαρτημένη μεταβλητή είναι το αν πήραν ειδοποιητήρια.
 - δ. Η μελέτη έχει χαμηλή εσωτερική εγκυρότητα, επειδή οι άνθρωποι που πήραν τα ειδοποιητήρια μπορεί να διαφέρουν με άλλους τρόπους από τους ανθρώπους που δεν τα πήραν.

7. Ποιό από τα παρακάτω είναι ο καλύτερος τρόπος για να αυξηθεί η εξωτερική εγκυρότητα μιας μελέτης;
- Na εξασφαλίσετε ότι η μελέτη έχει χαμηλό ψυχολογικό ρεαλισμό.
 - Na διεξάγετε τη μελέτη στο εργαστήριο αντί στο πεδίο.
 - Na αναπαράγετε τη μελέτη με διαφορετικό πληθυσμό ανθρώπων σε μια διαφορετική συνθήκη.
 - Na εξασφαλίσετε ότι έχετε τουλάχιστον δύο εξαρτημένες μεταβλητές.
8. Οι κοινωνικοί ψυχολόγοι κάνουν συχνά πειράματα στο εργαστήριο, αντί για το πεδίο, για να:
- αυξήσουν την εσωτερική εγκυρότητα.
 - να αυξήσουν την εξωτερική εγκυρότητα.
 - να διεξάγουν μια μετα-ανάλυση.
 - να μειώσουν τον ψυχολογικό ρεαλισμό.

Οι περισσότεροι κοινωνικοί ψυχολόγοι θα συμφωνούσαν ότι, για να λύσουμε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό πρόβλημα, πρέπει να κατανοήσουμε τις ψυχολογικές διαδικασίες που ευθύνονται για αυτό. Πράγματι, ο Kurt Lewin (1951), ένας από τους ιδρυτές της κοινωνικής ψυχολογίας, επινόησε μια φράση που έχει γίνει γνωμικό για το πεδίο: «Δεν υπάρχει τίποτα τόσο πρακτικό, όσο μια καλή θεωρία» (σελ. 169). Εννοούσε ότι για την επίλυση τόσο δύσκολων κοινωνικών προβλημάτων, όπως η αστική βία ή η φυλετική προκατάληψη, πρέπει κανείς να κατανοήσει πρώτα τις υποκείμενες ψυχολογικές δυναμικές της ανθρώπινης φύσης και της κοινωνικής αλληλεπίδρασης. Ακόμη και όταν ο στόχος είναι να ανακαλύψει κανείς τις ψυχολογικές διεργασίες στις οποίες βασίζεται η κοινωνική συμπεριφορά, τα ευρήματα έχουν συχνά σαφείς επιπτώσεις όταν εφαρμοστούν, όπως θα δείτε σε αυτό το βιβλίο. Για παράδειγμα, η βασική έρευνα σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι κατανοούν και κατασκευάζουν νοερά τον κόσμο έχει «μεταφραστεί» σε επιτυχείς προσπάθειες αντιμετώπισης πολλών προβλημάτων, όπως το κλείσιμο του χάσματος της επίτευξης στην εκπαίδευση, η μείωση των προκαταλήψεων, η μείωση της εφηβικής εγκυμοσύνης και η μείωση του ποσοστού παιδικής κακοποίησης (Wilson, 2011· Walton, 2014).

Νέα Σύνορα στην Έρευνα στην Κοινωνική Ψυχολογία

ΜΣ 2.3 Ερμηνεύστε την επίδραση που ασκούν οι διαπολιτισμικές μελέτες και οι έρευνες στο χώρο της κοινωνικής νευροεπιστήμης στον τρόπο με τον οποίο οι επιστήμονες διερευνούν την κοινωνική συμπεριφορά.

Οι κοινωνικοί ψυχολόγοι αναζητούν πάντα νέους τρόπους να διερευνήσουν την κοινωνική συμπεριφορά και τα τελευταία χρόνια έχουν αναπτυχθεί μερικές συναρπαστικές νέες μέθοδοι και προσεγγίσεις. Αυτές οι μεθοδολογικές εξελίξεις έχουν παρακινηθεί από νέα ερωτήματα σχετικά με την προέλευση της κοινωνικής συμπεριφοράς, γιατί νέα ερωτήματα και νέες μέθοδοι συχνά αναπτύσσονται χέρι-χέρι.

Κουλτούρα και Κοινωνική Ψυχολογία

Η κοινωνική ψυχολογία ξεκίνησε σε μεγάλο βαθμό ως δυτική επιστήμη, η οποία διεξαγόταν από δυτικούς κοινωνικούς ψυχολόγους με δυτικούς συμμετέχοντες. Αυτό εγείρει το ερώτημα πόσο καθολικά είναι τα ευρήματα. Για να μελετήσουν τις επιδράσεις της κουλτούρας στην κοινωνικοψυχολογική διαδικασία, οι κοινωνικοί ψυχολόγοι διεξάγουν **διαπολιτισμική έρευνα** (Gelfand, Chiu, & Hong, 2014· Heine, 2010· Kitayama & Cohen, 2007· Morling 2016· Wang, 2016· Nisbett, 2003). Ορισμένα ευρήματα στην κοινωνική ψυχολογία εξαρτώνται από την κουλτούρα, όπως θα δούμε σε αυτό το βιβλίο. Στο Κεφάλαιο 3, για παράδειγμα, θα δούμε ότι οι Δυτικοί σε σχέση με τους Ασιάτες βασίζονται σε θεμελιωδώς διαφορετικά είδη σκέψης αντίληψης και κατανόησης του κοινωνικού κόσμου. Στο Κεφάλαιο 5, θα συζητήσουμε διαπολιτισμικές διαφορές στον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι ορίζουν και κατανοούν τον εαυτό τους. Το αν τονίζουμε την προσωπική ανεξαρτησία ή την κοινωνική αλληλεξάρτηση αντανακλά τις πολιτιστικές μας αξίες (Henrich, Heine, & Norenzayan, 2010).

Η διεξαγωγή διαπολιτισμικής έρευνας δεν έχει να κάνει απλώς με τα ταξίδια σε άλλους πολιτισμούς, να μεταφράσει τα υλικά στην τοπική γλώσσα και να αναπαράγει μια μελέτη εκεί (Heine et al., 2002· Davidov et al., 2014). Οι ερευνητές πρέπει να προφυλαχθούν από την επιβολή σε μια άλλη κουλτούρα με την οποία δεν είναι εξοικειωμένοι, των δικών τους απόψεων και ορισμών, που έχουν μάθει από τη δική τους κουλτούρα. Πρέπει επίσης να είναι βέβαιοι ότι οι ανεξάρτητες και εξαρτημένες μεταβλητές τους γίνονται κατανοητές με τον ίδιο τρόπο σε διαφορετικές κουλτούρες (Bond, 1988· Lonner & Berry, 1986).

Ορισμένες βασικές ψυχολογικές διεργασίες είναι καθολικές, ενώ άλλες διαμορφώνονται από την κουλτούρα στην οποία ζούμε. Για παράδειγμα, οι κατανοήσεις των ανθρώπων για τον εαυτό διαμορφώνονται από πολιτιστικούς κανόνες για τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να παρουσιάζουν οι άνθρωποι τους εαυτούς τους, όπως είναι η απαίτηση από το καθεστώς των Ταλιμπάν στο Αφγανιστάν να καλύπτουν οι γυναίκες το σώμα τους από την κορυφή ως τα νύχια; Η διαπολιτισμική έρευνα είναι απαιτητική, αλλά απαραίτητη για να διερευνήσουμε πώς η κουλτούρα επηρεάζει τους βασικούς τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι σκέπτονται για τους άλλους και αλληλεπιδρούν μαζί τους. Θα δούμε πολλά άλλα παραδείγματα διαπολιτισμικής έρευνας αργότερα σε αυτό το βιβλίο.

Ας υποθέσουμε, για παράδειγμα, ότι θέλατε να αναπαραγάγετε το πείραμα των Latané και Darley (1968) με την επιληπτική κρίση σε μια άλλη κουλτούρα. Σαφώς, δεν θα μπορούσατε να πραγματοποιήσετε ακριβώς το ίδιο πείραμα κάπου αλλού. Η μαγνητοφωνημένη συζήτηση για τη ζωή στο κολλέγιο που χρησιμοποίησαν οι Latané και Darley ήταν συγκεκριμένη για τη ζωή των φοιτητών του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης στη δεκαετία του 1960 και δεν μπορούσε να χρησιμοποιηθεί κάπου αλλού και να έχει νόημα. Τι γίνεται με τις πιο λεπτές πτυχές της μελέτης, όπως ο τρόπος με τον οποίο οι άνθρωποι έβλεπαν το άτομο που πάθαινε την επιληπτική κρίση; Οι κουλτούρες διαφέρουν σημαντικά στον τρόπο με τον οποίο ορίζουν αν ένα άλλο άτομο ανήκει στην κοινωνική τους ομάδα ή όχι· αυτός ο παράγοντας αποτυπώνεται σημαντικά στον τρόπο με τον οποίο συμπεριφέρονται σ' αυτό το άτομο (Gudykunst, 1988· Triandis, 1989). Αν οι άνθρωποι σε μια κουλτούρα θεωρούν το θύμα μέλος της κοινωνικής τους ομάδας, αλλά οι άνθρωποι σε μια άλλη κουλτούρα αντιλαμβάνονται το θύμα ως μέλος μιας αντίπαλης κοινωνικής ομάδας, μπορεί να βρείτε πολύ διαφορετικά αποτελέσματα στις δύο κουλτούρες – όχι επειδή οι ψυχολογικές διεργασίες σχετικά με τη συμπεριφορά παροχής βοήθειας είναι διαφορετικές, αλλά επειδή οι άνθρωποι ερμήνευσαν διαφορετικά την κατάσταση. Μπορεί να είναι αρκετά αποθαρρυντικό να διεξάγετε μια μελέτη που ερμηνεύεται και γίνεται αντιληπτή με παρόμοιο τρόπο σε ανόμοιες κουλτούρες. Οι διαπολιτισμικοί ψυχολόγοι είναι ευαισθητοποιημένοι σε αυτά τα ζητήματα, και καθώς διεξάγονται όλο και περισσότερες προσεκτικά σχεδιασμένες διαπολιτισμικές μελέτες, θα μπορέσουμε να προσδιορίσουμε ποιές κοινωνικοψυχολογικές διεργασίες είναι καθολικές και ποιές περιορίζονται στον πολιτισμό (Heine, 2010). Για παράδειγμα, υπάρχουν ουσιαστικά στοιχεία ότι τα βίαια βιντεοπαιχνίδια κάνουν τους ανθρώπους να ενεργούν με πιο επιθετικούς τρόπους και καθιστούν λιγότερο πιθανό να βοηθήσουν τους άλλους. Αλλά, αυτό ισχύει μόνο στις δυτικές χώρες; Μια ανασκόπηση της βιβλιογραφίας συνέκρινε μελέτες με βιντεοπαιχνίδια στις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ιαπωνία. Όπως προέκυψε, οι βλαβερές συνέπειες των βίαιων βιντεοπαιχνιδιών ήταν οι ίδιες και στις δύο χώρες (Anderson et al., 2010).

Διαπολιτισμική Έρευνα (Cross-Cultural Research) Έρευνες που διεξάγονται με συμμετέχοντες μέλη από διαφορετικές κουλτούρες, για να διαπιστωθεί κατά πόσο οι ψυχολογικές διεργασίες που μας ενδιαφέρουν υφίστανται και στις δύο κουλτούρες ή υπάρχουν μόνο εντός της κουλτούρας όπου έχουν γαλουχηθεί οι ερευνητές

Οι κοινωνικοί ψυχολόγοι μελετούν τον εγκέφαλο και τη σύνδεσή του με τη συμπεριφορά. Χρησιμοποιούν τεχνολογίες όπως το ηλεκτροεγκεφαλογράφημα (EEG) και τη λειτουργική απεικόνιση μαγνητικού συντονισμού (fMRI).

Κοινωνική Νευροεπιστήμη

Όπως έχουμε δει, η κοινωνική ψυχολογία ενδιαφέρεται για τον τρόπο με τον οποίο οι σκέψεις, τα συναισθήματα και οι συμπεριφορές των ανθρώπων επηρεάζονται από την πραγματική ή φανταστική παρουσία άλλων ανθρώπων. Οι περισσότερες ερευνητικές μελέτες στην κοινωνική ψυχολογία, επομένως, μελετούν ακριβώς αυτά – τις σκέψεις, τα συναισθήματα και τις συμπεριφορές. Τα ανθρώπινα όντα είναι, όμως, βιολογικοί οργανισμοί και οι κοινωνικοί ψυχολόγοι έχουν αρχίσει να ενδιαφέρονται όλο και περισσότερο για τη σύνδεση ανάμεσα στις βιολογικές διεργασίες και στην κοινωνική συμπεριφορά. Αυτό το ενδιαφέρον περιλαμβάνει τη μελέτη των ορμονών και της συμπεριφοράς, του ανθρώπινου ανοσοποιητικού συστήματος και των νευρολογικών διεργασιών στον ανθρώπινο εγκέφαλο. Για να μελετήσουν τον εγκέφαλο και τη σύνδεσή του με τη συμπεριφορά, οι ψυχολόγοι χρησιμοποιούν εξελιγμένες τεχνολογίες, συμπεριλαμβανομένου του ηλεκτροεγκεφαλογραφήματος (EEG), στο οποίο τοποθετούνται ηλεκτρόδια στο δέρμα του κεφαλιού για τη μέτρηση της ηλεκτρικής δραστηριότητας στον εγκέφαλο και της λειτουργικής απεικόνισης μαγνητικού συντονισμού (fMRI), όπου οι άνθρωποι τοποθετούνται σε σαρωτές που μετρούν τις αλλαγές στη ροή αίματος στους εγκεφάλους τους. Οι κοινωνικοί ψυχολόγοι λαμβάνουν αυτές τις μετρήσεις, ενώ οι συμμετέχοντες σκέφτονται και επεξεργάζονται τις κοινωνικές πληροφορίες, κάτι που τους επιτρέπει να συσχετίσουν διαφορετικά είδη εγκεφαλικής δραστηριότητας με την επεξεργασία κοινωνικών πληροφοριών. Η έρευνα αυτού του είδους υπόσχεται να ανοίξει ένα νέο πεδίο έρευνας για τη σύνδεση του εγκεφάλου με τη συμπεριφορά (Cacioppo & Cacioppo, 2013· Coan & Maresh, 2014· Connolly & Morris, 2016· Lieberman, 2013· Ochsner, 2007· Varnum, 2016).

Ερωτήσεις Ανασκόπησης

1. Ποιό από τα παρακάτω ισχύει για τη διαπολιτισμική έρευνα;
 - α. Τα περισσότερα κοινωνικοψυχολογικά ευρήματα έχει βρεθεί ότι είναι καθολικά· δηλαδή, ισχύουν για σχεδόν όλες τις κουλτούρες που έχουν μελετηθεί.
 - β. Ο σκοπός της διαπολιτισμικής έρευνας είναι να δει ποιά κοινωνικοψυχολογικά ευρήματα είναι καθολικά και ποιά περιορίζονται από την κουλτούρα.
 - γ. Για να διεξάγει ένας ερευνητής διαπολιτισμική μελέτη ταξιδεύει σε μια άλλη χώρα, μεταφράζει τα υλικά του στην τοπική γλώσσα και αναπαράγει τη μελέτη εκεί.
 - δ. Είναι σχετικά εύκολο να διεξάγει κανείς μια μελέτη που ερμηνεύεται και γίνεται αντιληπτή με παρόμοιο τρόπο σε άλλες κουλτούρες.
2. Ποιό από τα παρακάτω ισχύει για την κοινωνική νευροεπιστήμη;
 - α. Αυτό το πεδίο ενδιαφέρεται αποκλειστικά για το πώς σχετίζονται τα διαφορετικά είδη εγκεφαλικής δραστηριότητας με την επεξεργασία κοινωνικών πληροφοριών.
 - β. Αυτό το πεδίο ενδιαφέρεται πρωταρχικά για το πώς οι ορμόνες επηρεάζουν την κοινωνική συμπεριφορά.
 - γ. Οι κοινωνικοί ψυχολόγοι ενδιαφέρονται όλο και περισσότερο για τη σύνδεση ανάμεσα στις βιολογικές διεργασίες και την κοινωνική συμπεριφορά.
 - δ. Όταν σκεφτόμαστε τι ισχύει πράγματι, ο εγκέφαλος δε σχετίζεται με τη συμπεριφορά και δεν υπάρχουν πολλά να μάθει κανείς μετρώντας την ηλεκτρική δραστηριότητα του ή τη ροή του αίματος.

Ηθικά Ζητήματα στην Κοινωνική Ψυχολογία

ΜΣ 2.4 Συνοψίστε πώς οι κοινωνικοί ψυχολόγοι προνοούν για την ασφάλεια και το καλώς έχειν των ερευνητικών συμμετεχόντων, ενώ την ίδια στιγμή ελέγχουν υποθέσεις σχετικά με τις συνέπειες της κοινωνικής συμπεριφοράς.

Καθώς διαβάζατε αυτό το κεφάλαιο, σας ενόχλησε που μάθατε ότι οι ερευνητές μερικές φορές παραπλανούν τους ανθρώπους σχετικά με τον πραγματικό σκοπό της μελέτης τους ή ότι, στη μελέτη των Latané και Darley με την επιληπτική κρίση, οι συμμετέχοντες εκτέθηκαν σε μια κατάσταση που θα μπορούσε να τους αναστατώσει; Στην προσπάθειά τους να δημιουργήσουν ρεαλιστικές καταστάσεις, οι κοινωνικοί ψυχολόγοι αντιμετωπίζουν συχνά ηθικά διλήμματα. Για επιστημονικούς λόγους, θέλουμε τα πειράματά μας να μοιάζουν όσο το δυνατόν περισσότερο με τον πραγματικό κόσμο και να είναι τόσο σοβαρά και καλά ελεγχόμενα, όσο μπορούμε να τα κάνουμε. Αλλά επίσης θέλουμε να αποφύγουμε να προκαλέσουμε στρες, δυσφορία ή μια δυσάρεστη κατάσταση στους συμμετέχοντες μας. Αυτοί οι δύο στόχοι μερικές φορές συγκρούονται καθώς ο ερευνητής προχωρά στη συνήθη δημιουργία και διεξαγωγή πειραμάτων.

Πάνω απ' όλα, οι ερευνητές ανησυχούν για την υγεία και την ευημερία των ατόμων που συμμετέχουν στα πειράματά τους. Οι ερευνητές βρίσκονται επίσης στη διαδικασία της ανακάλυψης σημαντικών πληροφοριών σχετικά με την ανθρώπινη κοινωνική συμπεριφορά, όπως η παρέμβαση των αμέτοχων παρατηρητών, η προκατάληψη, η συμμόρφωση, η επιθετικότητα και η υποταγή στην εξουσία. Πολλά από αυτά τα ευρήματα αναμένεται να ωφελήσουν την κοινωνία. Πράγματι, με δεδομένο το γεγονός ότι οι κοινωνικοί ψυχολόγοι έχουν αναπτύξει ισχυρά εργαλεία για να διερευνήσουν επιστημονικά τέτοια θέματα, πολλοί μελετητές θεωρούν ότι θα ήταν ανήθικο να μην διεξάγονται πειράματα για τη διερεύνησή τους. Ωστόσο, για να κατανοήσουν αυτά τα κρίσιμα ζητήματα, οι ερευνητές συχνά πρέπει να δημιουργούν γεγονότα που είναι ζωνηρά και που εμπλέκουν τους συμμετέχοντες. Ορισμένα από αυτά τα γεγονότα ενδέχεται να κάνουν τους συμμετέχοντες να αισθάνονται άβολα, όπως η μαρτυρία μιας επιληπτικής κρίσης. Δεν μπορούμε να επιλύσουμε το δίλημμα με ευσεβείς ισχυρισμούς ότι οι συμμετέχοντες δεν βιώνουν ποτέ δυσφορία σε ένα πείραμα ή επιμένοντας ότι όλα είναι δίκαια στο πλαίσιο της επιστήμης και στη συνέχεια να προχωρούμε ακάθεκτοι εθελουφλώντας. Είναι σαφές ότι απαιτείται κάποια μέση λύση.

Το δίλημμα είναι λιγότερο προβληματικό εάν οι ερευνητές μπορούν να αποκτήσουν **συγκατάθεση κατόπιν πλήρους ενημέρωσης** από τους συμμετέχοντες πριν από τη συμμετοχή τους. Για να αποκτήσουν συγκατάθεση κατόπιν πλήρους ενημέρωσης, ο ερευνητής εξηγεί τη φύση του πειράματος στους συμμετέχοντες πριν αυτό ξεκινήσει και ζητά την άδεια για τη συμμετοχή τους. Εάν οι συμμετέχοντες έχουν πλήρη επίγνωση των εμπειριών στις οποίες πρόκειται να υποβληθούν και δηλώσουν ότι είναι πρόθυμοι να συμμετάσχουν, το ηθικό δίλημμα επιλύεται. Σε πολλά πειράματα της κοινωνικής ψυχολογίας, αυτό το είδος περιγραφής είναι εφικτό

"DON'T TELL ME THIS NONSENSE DOESN'T VIOLATE THE CODE OF BIOETHICS."

– και όπου αυτό είναι εφικτό, γίνεται. Για παράδειγμα, ένας από τους συγγραφείς αυτού του κειμένου ενδιαφερόταν για τον τρόπο με τον οποίο οι φοιτητές θα αντιδρούσαν αν τους άφηναν μόνους με τις σκέψεις τους για 15 λεπτά, χωρίς πρόσβαση στα τηλέφωνα τους ή σε άλλες εξωτερικές περιστάσεις. Μπορεί να βαριόντουσαν τόσο πολύ ώστε να διοχέτευαν στον εαυτό τους ένα ήπιο ηλεκτρικό σοκ για να ανακουφιστούν από την πλήξη τους; Για να το ανακαλύψουμε, ρωτήσαμε ανθρώπους αν ήταν πρόθυμοι να δεχθούν ήπια ηλεκτροσόκ στη μελέτη και όλοι οι συμμετέχοντες έδωσαν την κατόπιν πλήρους ενημέρωσης συγκατάθεσή τους για να το συμμετάσχουν. (Αυτό που συνέβη, είναι ότι τα δύο τρίτα των ανδρών και το ένα τέταρτο των γυναικών επέλεξαν να κάνουν ηλεκτροσόκ στον εαυτό τους τουλάχιστον μία φορά· Wilson et al., 2014).

Συγκατάθεση Κατόπιν Πλήρους Ενημέρωσης (Informed Consent) Συμφωνία για συμμετοχή σε ένα πείραμα έχοντας πλήρη επίγνωση της φύσης του πειράματος, που έχει εξηγηθεί εκ των προτέρων

Αλλά μερικές φορές δεν είναι δυνατόν να ενημερώσουμε τους ανθρώπους τι ακριβώς θα συμβεί εκ των προτέρων. Ας υποθέσουμε ότι οι Latané και Darley είχαν πει στους συμμετέχοντες τους ότι επρόκειτο να στηθεί ένα περιστατικό με μια επιληπτική κρίση, ότι δεν θα ήταν μια πραγματική κατάσταση έκτακτης ανάγκης και ότι το θέμα ήταν να δουν αν θα προσέφεραν βοήθεια. Μια τέτοια διαδικασία θα οδηγούσε σε κακή επιστήμη. Σε ένα τέτοιο πείραμα, είναι σημαντικό ο συμμετέχων να βιώνει τα επινοημένα γεγονότα σαν να ήταν πραγματικά· αυτό ονομάζεται *πείραμα παραπλάνησης*. Η *παραπλάνηση* στην κοινωνικοψυχολογική έρευνα περιλαμβάνει τον αποπροσανατολισμό των συμμετεχόντων σχετικά με τον αληθινό σκοπό μιας έρευνας ή σχετικά με τα γεγονότα που θα συμβούν. Οι ψυχολόγοι χρησιμοποιούν την παραπλάνηση μόνο εάν είναι ο μόνος τρόπος με τον οποίο μπορούν να ελέγξουν μια υπόθεση σχετικά με την κοινωνική συμπεριφορά.

Παραπλάνηση (Deception) Ο αποπροσανατολισμός των συμμετεχόντων σχετικά με τον αληθινό σκοπό μιας έρευνας ή σχετικά με την αλληλουχία γεγονότων που όντως περιλαμβάνονται σε αυτή

Όταν η παραπλάνηση χρησιμοποιείται σε μια μελέτη, η μεταπειραματική συνέντευξη, που λέγεται *συνεδρία απενημέρωσης*, είναι κρίσιμη. Η *απενημέρωση* είναι η διαδικασία κατά την οποία εξηγούμε στους συμμετέχοντες, στο τέλος ενός πειράματος, τον πραγματικό σκοπό της μελέτης και τι ακριβώς έγινε. Εάν κάποιος συμμετέχωντες έχουν βιώσει δυσφορία, οι ερευνητές προσπαθούν να την αναιρέσουν και να την ανακουφίσουν. Επίσης, κατά τη διάρκεια της απενημέρωσης, οι συμμετέχοντες μαθαίνουν για τους στόχους και τον σκοπό της έρευνας. Οι καλύτεροι ερευνητές κάνουν προσεκτικά ερωτήσεις στους συμμετέχοντες τους και ακούν ό,τι λένε, ανεξάρτητα από το αν η παραπλάνηση χρησιμοποιήθηκε ή όχι στο πείραμα. (Για μια λεπτομερή περιγραφή σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να διεξάγονται οι συνεντεύξεις, βλ. Aronson et al., 1990.)

Απενημέρωση (Debriefing) Εξηγήσεις στους συμμετέχοντες, στο τέλος ενός πειράματος, σχετικά με τον αληθινό σκοπό της έρευνας και με το τι ακριβώς συνέβη

Από την εμπειρία μας, κατ' ουσίαν όλοι οι συμμετέχοντες κατανοούν και εκτιμούν την ανάγκη για παραπλάνηση, στο βαθμό που τους δίνετε τον χρόνο κατά τη συνεδρία μεταπειραματικής απενημέρωσης να επανεξετάσουν το σκοπό της έρευνας και τους εξηγείτε γιατί δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν εναλλακτικές διαδικασίες. Πολλοί ερευνητές προχώρησαν ένα βήμα παρακάτω και έχουν αξιολογήσει τον αντίκτυπο που έχει στους ανθρώπους να συμμετέχουν σε μελέτες παραπλάνησης (π.χ., Christensen, 1988· Epley & Huff, 1998· Finney, 1987· Gerdes, 1979· Sharpe, Adair, & Roese 1992). Αυτές οι μελέτες έχουν βρει με συνέπεια ότι οι άνθρωποι δεν αντιτίθενται στα είδη της ήπιας ενόχλησης και παραπλάνησης που συνήθως χρησιμοποιούνται στην κοινωνικοψυχολογική έρευνα. Μάλιστα, μερικές μελέτες έχουν βρει ότι οι περισσότεροι άνθρωποι που συμμετείχαν σε πειράματα παραπλάνησης ανέφεραν ότι μαθαίνουν περισσότερα και απολαμβάνουν τα πειράματα περισσότερο από εκείνους που συμμετείχαν σε πειράματα χωρίς παραπλάνηση (Smith & Richardson, 1983). Για παράδειγμα, οι Latané και Darley (1970) ανέφεραν ότι, κατά τη διάρκεια της απενημέρωσης, οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι η παραπλάνηση ήταν απαραίτητη και ότι ήταν πρόθυμοι να συμμετάσχουν σε παρόμοιες μελέτες στο μέλλον – παρότι είχαν βιώσει κάποιο στρες και συγκρούσεις κατά τη διάρκεια της μελέτης.

Για να διασφαλιστεί η προστασία της αξιοπρέπειας και της ασφάλειας των συμμετεχόντων στην έρευνα, η Αμερικανική Ψυχολογική Εταιρεία (*American Psychological Association*, 2010) έχει δημοσιεύσει μια λίστα με ηθικές αρχές που διέπουν όλη την έρευνα στην ψυχολογία (βλ. Σχήμα 2.3). Επιπλέον, κάθε ίδρυμα (όπως

ένα πανεπιστήμιο) που επιδιώκει κρατική χρηματοδότηση για ψυχολογική έρευνα απαιτείται να έχει ένα **θεσμικό όργανο αξιολόγησης δεοντολογίας έρευνας** το οποίο θα εξετάζει την έρευνα πριν από τη διεξαγωγή της. Το όργανο, το οποίο πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον έναν επιστήμονα, έναν μη επιστήμονα και ένα μέλος που δεν σχετίζεται με τον θεσμό, επιθεωρεί όλη την ψυχολογική έρευνα σε αυτόν τον θεσμό και αποφασίζει κατά πόσο συμβαδίζει με τις ηθικές κατευθυντήριες γραμμές. Οποιαδήποτε πτυχή της πειραματικής διαδικασίας η οποία κρίνεται από αυτή την επιτροπή ως υπερβολικά αγχωτική ή να προκαλεί αναστάτωση πρέπει να τροποποιείται ή να διαγράφεται πριν από τη διεξαγωγή της μελέτης. Σημειώστε ότι ορισμένες από τις έρευνες που περιγράφονται στα επόμενα κεφάλαια διεξήχθησαν πριν αρχίσει η απαίτηση να υπάρχουν θεσμικά όργανα αξιολόγησης στις αρχές της δεκαετίας του '70. Θα χρειαστεί να αποφασίσετε εάν θα εγκρίνατε αυτές τις μελέτες εάν βρισκόσασταν σε ένα θεσμικό όργανο αξιολόγησης που τις έκρινε.

Πλέον έχοντας καλές βάσεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι κοινωνικοί ψυχολόγοι διεξάγουν έρευνα μπορούμε να ξεκινήσουμε την περιήγηση μας στα σημαντικότερα ευρήματα στον τομέα. Ελπίζουμε να τα βρείτε τόσο συναρπαστικά, όσο και εμείς.

Θεσμικό Όργανο Αξιολόγησης Ερευνητικής Δεοντολογίας (IRB – International Review Board) Μια ομάδα, που αποτελείται τουλάχιστον από έναν επιστήμονα, έναν μη επιστήμονα και ένα μέλος που δε σχετίζεται με το εκάστοτε ίδρυμα, η οποία επισκοπεί όλες τις ψυχολογικές έρευνες σε αυτό το ίδρυμα και αποφασίζει κατά πόσο συμβαδίζει με τις δεοντολογικά επιτρεπτές κατευθυντήριες γραμμές· στις ΗΠΑ όλες οι έρευνες πρέπει να εγκρίνονται από το εκάστοτε IRB προτού να διεξαχθούν.

Επιλεγμένες Ηθικές Αρχές των Ψυχολόγων κατά τη Διεξαγωγή Έρευνας

1. Οι ψυχολόγοι επιδιώκουν να προάγουν την ακρίβεια, την τιμιότητα και την φιλαλήθεια στην επιστήμη, τη διδασκαλία και την πρακτική της ψυχολογίας.
2. Οι ψυχολόγοι σέβονται την αξιοπρέπεια και την αξία όλων των ανθρώπων και τα ατομικά δικαιώματα στην ιδιωτικότητα, την εμπιστευτικότητα και τον αυτοκαθορισμό.
3. Όταν οι ψυχολόγοι διεξάγουν έρευνα εκ του σύνεγγυς ή μέσω ηλεκτρονικών μέσων ή άλλων μορφών επικοινωνίας, αποκτούν τη συγκατάθεση κατόπιν πλήρους ενημέρωσης του ατόμου.
4. Όταν οι ψυχολόγοι αποκτούν τη συγκατάθεση κατόπιν πλήρους ενημέρωσης των συμμετεχόντων τους, τους ενημερώνουν για (1) τον σκοπό της έρευνας, την αναμενόμενη διάρκεια και τις διαδικασίες· (2) το δικαίωμα να αρνηθούν να συμμετάσχουν και να αποσυρθούν από την έρευνα μόλις έχει ξεκινήσει η συμμετοχή τους· (3) τις προβλεπόμενες συνέπειες αν αρνηθούν να συμμετέχουν ή αποσυρθούν· (4) τους εύλογους προβλεπόμενους παράγοντες που μπορεί να αναμένεται να επηρεάσουν την προθυμία τους για συμμετοχή, όπως τα δυνητικά ρίσκα, τη βίωση αμηχανίας ή τις δυσμενείς επιδράσεις· (5) οποιαδήποτε προσδοκώμενα οφέλη από την έρευνα· (6) τα όρια της εμπιστευτικότητας· (7) κίνητρα για συμμετοχή· και (8) με ποιόν να επικοινωνήσουν για ερωτήσεις σχετικά με την έρευνα και τα δικαιώματα των συμμετεχόντων στην έρευνα.
5. Οι ψυχολόγοι έχουν μια πρωταρχική υποχρέωση και λαμβάνουν εύλογες προφυλάξεις για να προστατεύσουν τις εμπιστευτικές πληροφορίες που απέκτησαν μέσω ή αποθηκεύθηκαν σε οποιοδήποτε μέσο.
6. Οι ψυχολόγοι δε διεξάγουν μια μελέτη που να περιλαμβάνει παραπλάνηση εκτός εάν έχουν αποφασίσει ότι η χρήση παραπλανητικών τεχνικών δικαιολογείται από τη σημαντική προσδοκώμενη επιστημονική ή εκπαιδευτική αξία ή αξία εφαρμογής της μελέτης και ότι δεν είναι εφικτό να εφαρμοστούν εναλλακτικές αποτελεσματικές μη παραπλανητικές τεχνικές.
7. Οι ψυχολόγοι εξηγούν κάθε παραπλάνηση που είναι ενσωματωμένο στοιχείο του σχεδιασμού και της διεξαγωγής ενός πειράματος στους συμμετέχοντες, όσο πιο νωρίς είναι αυτό εφικτό.
8. Οι ψυχολόγοι παρέχουν μια άμεση ευκαιρία στους συμμετέχοντες να αποκτήσουν τις κατάλληλες πληροφορίες για τη φύση, τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα της έρευνας και κάνουν εύλογα βήματα ώστε να διορθώσουν όλες τις πιθανές παρανοήσεις των συμμετεχόντων σχετικά με το τι γνωρίζουν οι ψυχολόγοι.

Σχήμα 2.3 Η Αμερικανική Ψυχολογική Εταιρεία, μια επαγγελματική οργάνωση που αντιπροσωπεύει την ψυχολογία στις Ηνωμένες Πολιτείες, έχει καθιερώσει ηθικές κατευθυντήριες γραμμές που αναμένεται να ακολουθούν οι ερευνητές ψυχολόγοι. Μερικές από αυτές βρίσκονται στην παρακάτω λίστα.

(Προσαρμογή από το American Psychological Association Ethical Principles of Psychologists and Code of Conduct, 2017)

Ερωτήσεις Ανασκόπησης

1. Ποιό από τα παρακάτω ισχύει για την ηθική διεξαγωγή της ψυχολογικής έρευνας;
 - α. Μια καλή επιστημονική διαδικασία είναι να λέμε στους συμμετέχοντες για τις ερευνητικές υποθέσεις, προτού αυτοί συμμετάσχουν.
 - β. Εάν οι συμμετέχοντες στην έρευνα έχουν αποπροσανατολιστεί σχετικά με μια μελέτη, θα πρέπει να απενημερώνονται πλήρως στο τέλος της μελέτης.
 - γ. Οι Darley and Latané θα μπορούσαν να έχουν ελέγξει τις υποθέσεις τους για τη συμπεριφορά παροχής βοήθειας εύκολα λέγοντας στους συμμετέχοντες εκ των προτέρων ότι θα άκουγαν κάποιον που θα προσποιούταν ότι παθαίνει μια επιληπτική κρίση.
 - δ. Δεν επιτρέπεται ποτέ να χρησιμοποιείται η παραπλάνηση.
2. Ποιό από τα παρακάτω ισχύει για το Θεσμικό Όργανο Αξιολόγησης;
 - α. Τα Πανεπιστήμια μπορούν να αποφασίσουν αν θα έχουν ένα Θεσμικό Όργανο Αξιολόγησης για να εγκρίνει την ψυχολογική έρευνα.
 - β. Ο σκοπός του Θεσμικού Οργάνου Αξιολόγησης είναι να αξιολογεί την έρευνα αφού διεξαχθεί και να αξιολογεί τα όποια παράπονα.
 - γ. Τα Θεσμικά Όργανα Αξιολόγησης αξιολογούν ψυχολογικές μελέτες πριν τη διεξαγωγή τους για να εξασφαλίσουν ότι συμβαδίζουν με τις ηθικές κατευθυντήριες γραμμές.
 - δ. Τα Θεσμικά Όργανα Αξιολόγησης πρέπει να απαρτίζονται αποκλειστικά από μη επιστήμονες.
3. Ποιά από τις παρακάτω είναι μία από τις ηθικές αρχές της Αμερικανικής Ψυχολογικής Εταιρείας;
 - α. Οι ψυχολόγοι σέβονται την αξιοπρέπεια και την αξία όλων των ανθρώπων και τα ατομικά δικαιώματα στην ιδιωτικότητα, την εμπιστευτικότητα και τον αυτοκαθορισμό.
 - β. Οι ψυχολόγοι δε θα χρησιμοποιήσουν ανήλικους (άτομα ηλικίας μικρότερης των 18 ετών) ως συμμετέχοντες σε μια έρευνα.
 - γ. Εάν μια μελέτη διεξάγεται στο διαδίκτυο, οι ψυχολόγοι δεν χρειάζεται να αποκτήσουν τη συγκατάθεση κατόπιν πλήρους ενημέρωσης από τους συμμετέχοντες τους.
 - δ. Οι ψυχολόγοι δεν είναι υπεύθυνοι για την προστασία της εμπιστευτικότητας των πληροφοριών που αποκτούν από τους συμμετέχοντες.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΜΣ 2.1 Περιγράψτε πώς αναπτύσσουν υποθέσεις και θεωρίες οι ερευνητές

- **Κοινωνική Ψυχολογία: Μια Εμπειρική Επιστήμη** Μια θεμελιώδης αρχή της κοινωνικής ψυχολογίας είναι ότι η κοινωνική επιρροή μπορεί να μελετηθεί επιστημονικά
- **Διαμόρφωση Υποθέσεων και Θεωριών** Η κοινωνικοψυχολογική έρευνα ξεκινά με μια υπόθεση σχετικά με τις επιδράσεις της κοινωνικής επιρροής. Οι υποθέσεις συχνά προέρχονται από προηγούμενα ερευνητικά ευρήματα· οι ερευνητές διεξάγουν μελέτες για να ελέγξουν μια εναλλακτική ερμηνεία από προηγούμενα πειράματα. Πολλές άλλες υποθέσεις προέρχονται από παρατηρήσεις της καθημερινής ζωής, όπως είναι η διαίσθηση των Latané και Darley σχετικά με το γιατί οι άνθρωποι απέτυχαν να βοηθήσουν την Kitty Genovese.

ΜΣ 2.2 Συγκρίνετε τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των διαφορετικών ερευνητικών σχεδιασμών που χρησιμοποιούν οι κοινωνικοί ψυχολόγοι.

- **Ερευνητικοί Σχεδιασμοί** Οι κοινωνικοί ψυχολόγοι χρησιμοποιούν τρεις ερευνητικούς σχεδιασμούς: τη μέθοδο παρατήρησης, τη συσχετιστική μέθοδο και την πειραματική μέθοδο.
- **Η Μέθοδος Παρατήρησης: Περιγράφοντας την Κοινωνική Συμπεριφορά** Η μέθοδος παρατήρησης, κατά την οποία οι ερευνητές παρατηρούν κάποιους ανθρώπους και καταγράφουν συστηματικά τη συμπεριφορά τους, είναι χρήσιμη για να περιγραφεί η φύση του φαινομένου και να παραχθούν υποθέσεις.

Συμπεριλαμβάνει την *εθνογραφία*, τη μέθοδο με την οποία οι ερευνητές προσπαθούν να κατανοήσουν μια ομάδα ή μια κουλτούρα παρατηρώντας την από μέσα, χωρίς να επιβάλλουν τις προϋπάρχουσες κατανοήσεις που μπορεί να έχουν. Μια άλλη μέθοδος είναι η *αρχαιακή ανάλυση*, κατά την οποία οι ερευνητές εξετάζουν έγγραφα ή αρχεία, όπως η εξέταση φωτογραφιών από περιοδικά για να δουν πώς απεικονίζονταν οι άνδρες και οι γυναίκες.

- **Η Συσχετιστική Μέθοδος: Προβλέποντας την Κοινωνική Συμπεριφορά** Η *συσχετιστική μέθοδος*, όπου δύο ή περισσότερες μεταβλητές μετριοούνται συστηματικά και αξιολογείται η σύνδεση ανάμεσα τους, είναι πολύ χρήσιμη όταν ο στόχος είναι η μία μεταβλητή να προβλέπεται από την άλλη. Για παράδειγμα, οι ερευνητές μπορεί να ενδιαφέρονται για το αν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στην ποσότητα των βίαιων προγραμμάτων που βλέπουν τα παιδιά στην τηλεόραση και στο πόσο επιθετικά είναι. Η συσχετιστική μέθοδος εφαρμόζεται συχνά στα αποτελέσματα των δημοσκοπικών ερευνών, στις οποίες γίνονται ερωτήσεις σε μια αντιπροσωπευτική ομάδα ανθρώπων γύρω από τις στάσεις και τις συμπεριφορές τους. Για να εξασφαλίσουν ότι τα αποτελέσματα είναι γενικεύσιμα, οι ερευνητές επιλέγουν τυχαία συμμετέχοντες από τον πληθυσμό γενικότερα για τις δημοσκοπικές έρευνες. Ένας περιορισμός της συσχετιστικής μεθόδου είναι ότι η *συσχέτιση δεν καταδεικνύει αναγκαστικά αιτιότητα*.
- **Η Πειραματική Μέθοδος: Απαντώντας σε Ερωτήματα Αιτιακής Φύσεως** Ο μόνος τρόπος για να προσδιοριστεί η αιτιότητα είναι να χρησιμοποιήσουμε την *πειραματική μέθοδο*, κατά την οποία ο ερευνητής τοποθετεί τυχαία τους συμμετέχοντες σε διαφορετικές συνθήκες και εξασφαλίζει ότι αυτές οι συνθήκες είναι πανομοιότυπες με εξαίρεση την ανεξάρτητη μεταβλητή. Η ανεξάρτητη μεταβλητή είναι αυτή που οι ερευνητές μεταβάλλουν για να δουν αν έχει αιτιώδη επίδραση (π.χ. πόση τηλεόραση βλέπουν τα παιδιά)· η εξαρτημένη μεταβλητή είναι αυτή που μετρούν οι ερευνητές για να δουν αν επηρεάζεται (π.χ. πόσο επιθετικά είναι τα παιδιά). Τα πειράματα πρέπει να έχουν υψηλή *εσωτερική εγκυρότητα*, κάτι που σημαίνει ότι οι άνθρωποι πρέπει να υφίστανται ακριβώς την ίδια μεταχείριση σε όλες τις συνθήκες, με μόνη διαφορά την ανεξάρτητη μεταβλητή (π.χ. πόση τηλεόραση βλέπουν τα παιδιά). Η *εξωτερική εγκυρότητα* – ο βαθμός στον οποίο οι ερευνητές μπορούν να γενικεύσουν τα αποτελέσματα τους σε άλλες καταστάσεις και άλλους ανθρώπους – επιτυγχάνεται αν αυξήσουμε το ρεαλισμό του πειράματος, συγκεκριμένα τον ψυχολογικό ρεαλισμό (το βαθμό στον οποίο οι ψυχολογικές διαδικασίες που πυροδοτούνται σε ένα πείραμα είναι παρόμοιες με τις ψυχολογικές διαδικασίες που προκύπτουν στην καθημερινή ζωή). Επιτυγχάνεται επίσης αν *αναπαράγουμε* μια μελέτη με διαφορετικούς πληθυσμούς συμμετεχόντων. Όπως σε κάθε άλλη επιστήμη, μερικές κοινωνικοψυχολογικές μελέτες είναι πειράματα για βασική έρευνα (σχεδιασμένα να απαντήσουν σε βασικές ερωτήσεις σχετικά με το γιατί οι άνθρωποι κάνουν ό,τι κάνουν), ενώ άλλες είναι εφαρμοσμένες μελέτες (σχεδιασμένες για να βρίσκουν τρόπους να λύνουν συγκεκριμένα κοινωνικά προβλήματα).

ΜΣ 2.3 Ερμηνεύστε την επίδραση που ασκούν οι διαπολιτισμικές μελέτες και οι έρευνες στο χώρο της κοινωνικής νευροεπιστήμης στον τρόπο με τον οποίο οι επιστήμονες διερευνούν την κοινωνική συμπεριφορά.

- **Νέα Σύνορα στην Κοινωνικοψυχολογική Έρευνα** Τα τελευταία χρόνια, οι κοινωνικοί ψυχολόγοι έχουν αναπτύξει νέους τρόπους να διερευνήσουν την κοινωνική συμπεριφορά.
- **Κουλτούρα και Κοινωνική Ψυχολογία** Για να μελετήσουν τους τρόπους με τους οποίους η κουλτούρα διαμορφώνει τις σκέψεις, τα συναισθήματα και τη συμπεριφορά των ανθρώπων, οι κοινωνικοί ψυχολόγοι κάνουν διαπολιτισμική έρευνα. Αυτή δεν είναι απλώς μια αναπαραγωγή της ίδιας μελέτης σε διαφορετικές κουλτούρες· οι ερευνητές πρέπει να προφυλαχθούν από την επιβολή δικών τους απόψεων και ορισμών, που έχουν μάθει από τη δική τους κουλτούρα, σε μια άλλη κουλτούρα με την οποία δεν είναι εξοικειωμένοι.
- **Κοινωνική Νευροεπιστήμη** Οι κοινωνικοί ψυχολόγοι έχουν αρχίσει να ενδιαφέρονται όλο και περισσότερο για τη σύνδεση ανάμεσα στις βιολογικές διεργασίες και την κοινωνική συμπεριφορά. Σε αυτά τα ενδιαφέροντα συμπεριλαμβάνονται η μελέτη των ορμονών και της συμπεριφοράς, του ανθρώπινου ανοσοποιητικού συστήματος και των νευρολογικών διεργασιών στον ανθρώπινο εγκέφαλο.

ΜΣ 2.4 Συνοψίστε πώς οι κοινωνικοί ψυχολόγοι προνοούν για την ασφάλεια και το καλώς έχειν των ερευνητικών συμμετεχόντων, ενώ την ίδια στιγμή ελέγχουν υποθέσεις σχετικά με τις συνέπειες της κοινωνικής συμπεριφοράς.

- **Ηθικά ζητήματα στην Κοινωνική Ψυχολογία** Οι κοινωνικοί ψυχολόγοι ακολουθούν ομοσπονδιακές, πολιτειακές και επαγγελματικές κατευθυντήριες γραμμές για να διασφαλίσουν το καλό των συμμετεχόντων στην έρευνα τους. Σε αυτές συμπεριλαμβάνονται η ύπαρξη ενός *θεσμικού οργάνου αξιολόγησης* που να εγκρίνει τις μελέτες εκ των προτέρων, η παράκληση των συμμετεχόντων να υπογράψουν φόρμες *συγκατάθεσης κατόπιν πλήρους ενημέρωσης* τους, και η *απενημέρωση* των συμμετεχόντων μετά την έρευνα για το σκοπό της μελέτης και για όσα συνέβησαν, ειδικά αν συμπεριλαμβανόταν κάποια παραπλάνηση.

Revel Διαδραστική Άσκηση	Ομαδική συγγραφή Εσείς τι σκέφτεστε;
	Πλέον γνωρίζοντας ότι η συσχέτιση δεν καταδεικνύει αναγκαστικά αιτιότητα, ξέρετε ότι η κατανάλωση πρόχειρου φαγητού δεν προκαλεί αναγκαστικά κακή επίδοση στα τεστ. Ποιές είναι μερικές εναλλακτικές ερμηνείες της αρνητικής συσχέτισης ανάμεσα στην κατανάλωση πρόχειρου φαγητού από τα παιδιά και τις χαμηλές βαθμολογίες στα τεστ;

ΤΕΣΤΑΡΕΤΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΣΑΣ

1. Η Megan διαβάει μια ερευνητική μελέτη, η οποία δείχνει ότι τα παιδιά που βλέπουν πολλή βία στην τηλεόραση είναι πιο πιθανό να είναι επιθετικά στην παιδική χαρά. Η Megan σκέφτεται «Αυτό είναι προφανές· θα μπορούσα να το έχω προβλέψει!». Η αντίδραση της Megan στη μελέτη είναι πιθανώς ένα παράδειγμα:
 - α. εσωτερικής εγκυρότητας.
 - β. μεροληψίας της ύστερης γνώσης.
 - γ. εξωτερικής εγκυρότητας.
 - δ. ψυχολογικού ρεαλισμού.
2. Ας υποθέσουμε ότι ένας ερευνητής βρήκε μια ισχυρή αρνητική συσχέτιση ανάμεσα στο μέσο όρο της βαθμολογίας των φοιτητών στο κολλέγιο και την ποσότητα αλκοόλ που πίνουν. Ποιό από τα παρακάτω είναι το καλύτερο συμπέρασμα από αυτή τη μελέτη;
 - α. Οι φοιτητές με υψηλό μέσο όρο μελετούν περισσότερο και, επομένως, έχουν λιγότερο χρόνο για να πίνουν.
 - β. Η υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ έρχεται σε σύγκρουση με τη μελέτη.
 - γ. Εάν ξέρεις πόσο αλκοόλ πίνει ένας/μία φοιτητής/φοιτήτρια, μπορείς να προβλέψεις το μέσο όρο του/της σχετικά καλά
 - δ. Οι άνθρωποι που είναι ευφυείς παίρνουν υψηλότερους βαθμούς και πίνουν λιγότερο.
3. Μια ομάδα ερευνητών θέλει να ελέγξει την υπόθεση ότι η κατανάλωση κρασιού συνδέεται με την αγάπη για τη τζαζ μουσική. Κατανέμουν τυχαία φοιτητές ηλικίας 21 ετών ή μεγαλύτερους σε ένα δωμάτιο στο οποίο θα πιουν κρασί και θα ακούσουν τζαζ ή σε ένα άλλο δωμάτιο στο οποίο θα πιουν νερό και θα ακούσουν τζαζ. Το «δωμάτιο για το κρασί» τυχαίνει να έχει ένα μεγάλο παράθυρο με θέα στο ωραίο σκηνικό που υπάρχει έξω, ενώ το «δωμάτιο για το νερό» δεν έχει παράθυρο, είναι σκοτεινό και βαρετό. Το βασικότερο ελάττωμα σε αυτό το πείραμα είναι ότι
 - α. έχει χαμηλή εξωτερική εγκυρότητα.
 - β. έχει χαμηλή εσωτερική εγκυρότητα.
 - γ. δεν έγινε τυχαία επιλογή των συμμετεχόντων από όλους τους φοιτητές στη χώρα.
 - δ. έχει χαμηλό ψυχολογικό ρεαλισμό.
4. Η Mary θέλει να βρει εάν η κατανάλωση σνακ που περιέχουν ζάχαρη πριν από μια εξέταση οδηγεί σε καλύτερη επίδοση στην εξέταση. Ποιά από τις παρακάτω στρατηγικές θα απαντούσε στο ερώτημα της οριστικά;
 - α. Να εντοπίσει έναν μεγάλο αριθμό φοιτητών που έχουν εξαιρετικά χαμηλή και εξαιρετικά υψηλή επίδοση στις εξετάσεις, να τους ρωτήσει εάν τρώνε σνακ που περιέχουν ζάχαρη πριν από τις εξετάσεις και να δει εάν αυτοί που έχουν υψηλές επιδόσεις τρώνε περισσότερα σνακ με ζάχαρη πριν τις εξετάσεις απ' ό,τι αυτοί με τις χαμηλές επιδόσεις.

- β.** Να περιμένει την ώρα της εξέτασης σε μια μεγάλη αίθουσα, να τους ρωτήσει όλους αν έφαγαν σνακ με ζάχαρη πριν την εξέταση και να δει αν αυτοί που έφαγαν σνακ με ζάχαρη πριν τη εξέταση τα πηγαίνουν καλύτερα συγκριτικά με αυτούς που δεν έφαγαν.
- γ.** Να περιμένει την ώρα της εξέτασης σε μια μεγάλη αίθουσα, να δώσει με τυχαίο τρόπο στους μισούς φοιτητές σοκολατένιες καραμέλες M&Ms πριν την εξέταση και να δει εάν οι φοιτητές που έφαγαν τα M&Ms έχουν καλύτερη επίδοση.
- δ.** Να διαλέξει μια μεγάλη αίθουσα, να δώσει σε όλους τους φοιτητές σνακ με ζάχαρη πριν από μια εξέταση και αλμυρά σνάκ πριν από την επόμενη εξέταση· να δει μετά αν οι φοιτητές παίρνουν χαμηλότερο βαθμό κατά μέσο όρο στη δεύτερη εξέταση.
- 5.** Ένας ερευνητής διεξάγει μια μελέτη με συμμετέχοντες που είναι φοιτητές στο κολλέγιο. Ο ερευνητής επαναλαμβάνει τη μελέτη χρησιμοποιώντας τις ίδιες διαδικασίες, αλλά με τα μέλη του γενικού πληθυσμού (δηλ. ενήλικες) ως συμμετέχοντες. Τα αποτελέσματα είναι παρόμοια και για τα δύο δείγματα. Η έρευνα έχει καταδείξει _____ μέσω _____.
- α.** την εξωτερική της εγκυρότητα, της αναπαραγωγής της έρευνας
β. την εσωτερική της εγκυρότητα, της αναπαραγωγής της έρευνας
γ. την εξωτερική της εγκυρότητα, του ψυχολογικού ρεαλισμού
δ. την εσωτερική της εγκυρότητα, του ψυχολογικού ρεαλισμού
- 6.** Ο καθηγητής X θέλει να εξασφαλίσει ότι η μελέτη του για τους χαρισματικούς νέους θα δημοσιευθεί, αλλά ανησυχεί γιατί τα ευρήματα του μπορεί να έχουν προκληθεί από κάτι άλλο παρά από την ανεξάρτητη μεταβλητή, η οποία είναι μια νέα μέθοδος διδασκαλίας που έχει εισάγει. Ανησυχεί για _____ του πειράματος του.
- α.** το επίπεδο πιθανότητας
β. την εξωτερική εγκυρότητα
γ. την αναπαραγωγή της έρευνας
δ. την εσωτερική εγκυρότητα
- 7.** Ας υποθέσουμε ότι ένας ψυχολόγος αποφασίζει να γίνει μέλος μιας τοπικής κοινότητας για να κατανοήσει και να παρατηρήσει τις κοινωνικές σχέσεις των μελών της. Αυτή είναι
- α.** διαπολιτισμική έρευνα.
β. εφαρμοσμένη έρευνα.
γ. ένα πείραμα.
δ. εθνογραφία.
- 8.** Το βασικό δίλημμα του κοινωνικού ψυχολόγου είναι ότι
- α.** είναι δύσκολο να διδάξει κανείς κοινωνική ψυχολογία στους φοιτητές, επειδή οι περισσότεροι άνθρωποι πιστεύουν πολύ στην προσωπικότητα.
β. υπάρχει ένας συμβιβασμός ανάμεσα στην εσωτερική και την εξωτερική εγκυρότητα στα περισσότερα πειράματα.
γ. είναι σχεδόν αδύνατο να χρησιμοποιηθεί τυχαία επιλογή από τον πληθυσμό σε εργαστηριακά πειράματα.
δ. σχεδόν όλη η κοινωνική συμπεριφορά επηρεάζεται από την κουλτούρα στην οποία μεγαλώνουν οι άνθρωποι.
- 9.** Ποιό από τα παρακάτω ισχύει για τα νέα σύνορα στην κοινωνικοψυχολογική έρευνα;
- α.** Οι κοινωνικοί ψυχολόγοι ενδιαφέρονται για το ρόλο της κουλτούρας, αλλά όχι για τις εξελικτικές διεργασίες.
β. Οι κοινωνικοί ψυχολόγοι ενδιαφέρονται για τις εξελικτικές διεργασίες, αλλά όχι για το ρόλο της κουλτούρας.
γ. Οι κοινωνικοί ψυχολόγοι χρησιμοποιούν λειτουργική απεικόνιση μαγνητικού συντονισμού (fMRI) για να συσχετίσουν διαφορετικά είδη εγκεφαλικής δραστηριότητας με την επεξεργασία κοινωνικών πληροφοριών.
δ. Ο σκοπός της διαπολιτισμικής έρευνας είναι να δείξει ότι όλα τα κοινωνικοψυχολογικά ευρήματα είναι καθολικά και δεν παρουσιάζουν πολιτισμικές διαφοροποιήσεις.

- 10.** Όλα τα παρακάτω, εκτός από ένα, είναι μέρος των κατευθυντήριων γραμμών για την ηθική διεξαγωγή ερευνών. Ποιό δεν είναι;
- α.** Όλη η έρευνα αξιολογείται από ένα Θεσμικό Όργανο Αξιολόγησης που αποτελείται τουλάχιστον από έναν επιστήμονα, έναν μη επιστήμονα και ένα μέλος που δεν σχετίζεται με τον θεσμό.
 - β.** Ένας ερευνητής λαμβάνει τη συγκατάθεση κατόπιν πλήρους ενημέρωσης από έναν συμμετέχοντα, εκτός εάν η παραπλάνηση θεωρείται απαραίτητη και το πείραμα συμβαδίζει με τις ηθικές κατευθυντήριες γραμμές.
 - γ.** Όταν σε μια μελέτη χρησιμοποιείται η παραπλάνηση, οι συμμετέχοντες πρέπει να απενημερώνονται πλήρως.
 - δ.** Πρέπει να υπάρχει ένα προσχηματικό σενάριο για κάθε μελέτη, γιατί όλες οι μελέτες περιλαμβάνουν κάποιο είδος παραπλάνησης.